24ᴿᴰ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6389 — 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1907 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 13 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1324 — 28 Janvier 1907 — 24me année № 6389

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Ղ.ռ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆրf.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՍԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

20 հաs ¹ ղրուշնոց փուլ
1 մեs.ի հաշուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

اره ولك
درسعادتده غلطه ده اره ولك غزته سی اداره خانه سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՍՈՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Տ. ՄՈՒՇԵՂ ԵՊԻՍԿ.՝ ՍՍԱՑԱՆ

Կիրակոս Վիրապեցւոյ օրերէն սկսեալ (1441—1443) Ս. Էջմիածնի մէջ 38 ընդհանրական և Սսոյ մէջ ալ 37 տեղական կաթողիկոսներ եղած են։ Երկու աթոռներուն կաթողիկոսները երբեմն իբր բարեկամ և երբեմն ալ իբր ոսոխ մրցակից ապրած են և զիրար իբր հակառակ ու հերձուածող նկատած են։ ԺԵ. դարուն մէջ, երբ ընդհանուր հաւանութեամբ կաթողիկոսական Աթոռը Ս. Էջմիածին փոխադրուեցաւ և միւս կողմէն ալ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը շարունակուեցաւ, այն ատենուան հայրապետները զիրար իբր կաթողիկոս չճանչցան և երկու կաթողիկոսութեանց վերաբերեալ շատ մը հոգեւոր, կրօնական և եկեղեցական-վարչական խնդիրներ առկախ թողուցին։ Մօտաւորապէս երկու դար շարունակ Ս. Էջմիածնի և Սսոյ այս ձգտեալ կրօնական յարաբերութիւնները շարունակուեցան։ Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսը և անոր հոգեւոր հովուութեան ենթակայ համայնքները բնականաբար չէին ճանչնար Սսոյ եպիսկոպոսներն ու վարդապետները։ Անոնք կը մերժէին բոլոր այն հոգեւորականները, որոնք Սսոյ Կաթողիկոսէն կը ձեռնադրուէին։ Նոյն ընթացքը կը բռնէին Սսեցիք Էջմիածնականներուն նկատմամբ։ Երկու միեւնոյն դաւանութիւն ու լեզուն ունեցող եկեղեցական աթոռներու այս կացութիւնը այնքան անբնական էր, որ շատոնց ժամանակակից ունիթօրներուն ուշադրութիւնը գրաւեց և այս վերջինները սկսան կասկածի ենթարկել Հայ Եկեղեցւոյ առաքելականութիւնը, յայտարարելով թէ Հայ Եկեղեցւոյ առաքելական չըլլալուն ամէնէն մեծ ապացոյցը երեք Կաթողիկոսներու գոյութիւնն է (Ս. Էջմիածին, Սիս, Աղթամար), որոնցմէ իւրաքանչիւրը ինքզինք Ս. Թադէոս Առաքեալի յաջորդ կը համարի և միւսներուն գերադասեան դիրք ունենալը չընդունիր։

Սակայն միեւնոյն Եկեղեցւոյ այլ և այլ հաստատութիւններուն այս ձգտեալ կացութեան պատճառով մէկ թեմին հոգեւորականները միւս թեմին մէջ չէին կրնար պաշտօնավարել, բայց մէկ թեմին եպիսկոպոսները միւսին համար քահանաներ կամ վարդապետներ կը ձեռնադրէին և կամ երբ կաթողիկոսէ մը դժգոհ ըլլային՝ միւսին կը դիմէին և Կաթողիկոսներուն մրցակցութիւնը կը շահագործէին։ Այս տարօրինակ և անօրէն կացութեան վերջ տրուեցաւ Փիլիպպոս Ա. Աղբակեցի կաթողիկոսի ժամանակ (1633—1655)։

Զեղծումներու և թիւրիմացութիւններու առաջքն առնելու համար Փիլիպպոս Կաթողիկոս Երուսաղէմի Աստուածատուր Պատրիարքի (1647-66) ընկերակցութեամբ համաձայնութիւն մը կնքեց ժամանակակից Ներսէս Սսեցի Կաթողիկոսին հետ։ Ըստ այս համաձայնութեան՝ Սսոյ եւ Ս. Էջմիածնի Աթոռներուն եպիսկոպոսներ իրենց պատկանեալ Կաթողիկոսութեան թեմերուն մէջ միայն պէտք է պաշտօնավարեն եւ անկէ դուրս չգան։ Այս վճիռը ԺԷ. դարէն ի վեր երկու աթոռներու յարաբերութեանց հիմը դարձած է մինչեւ ցայսօր։ ԺԹ. դարուն Ս. Էջմիածնի և Սսոյ Կաթողիկոսներուն յարաբերութիւնները բազմապիսի փոփոխութեանց ենթարկուեցան։ Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի և Կիլիկիոյ Կիրակոս Աջապահեանց (1853-1866) և Մկրտիչ Մարաշցի Քէֆսիզեան (1871-1894) կաթողիկոսներու յարաբերութիւնները այնքան ձգտեալ էին, որ Տ. Գէորգ Կաթողիկոս ձեռնադրութեան միջոցին մասնաւորապէս հետեւեալ յաւելումը ըրաւ եպիսկոպոսական ուխտագրին մէջ զոր իւրաքանչիւր եպիսկոպոս պէտք է բարձրաձայն ընթերցմամբ խոստանար. — «Ո՛չ երբեք ի կողմն ելանել այլոց Կաթողիկոսական անուանեալ Աթոռոց, որք հաստատեալ կան մինչեւ ցայսօր ի մէջ միայնոյ երեւելի գլխոյ յեկեղեցւոյս Հայոց ի Սիս և յԱղթամար։» (Տես Արեւելք թիւ 6388, և Մշակ, 1876, էջ 15)։ Այս հատուածը կատարելապէս կը համապատասխանէ 1651ի Երուսաղէմեան պայմանագրութեան, որուն բնագիրը ստորեւ պիտի յիշենք(*)։ Կիլիկիոյ այժմեան Տ. Սահակ Կաթողիկոսը իր Կաթողիկոսութեան առաջին օրերէն սկսեալ Ս. Էջմիածնի հետ հաշտ ու համերաշխ ընթանալու ջանքեր ըրաւ, բայց մինչեւ այսօր երկու Կաթողիկոսութեանց յարաբերութեան մասին դեռ որ և է նոր որոշում մը չհրապարակուեցաւ։ Որոշ է սակայն որ Սսոյ եպիսկոպոսները չեն կրնար Ս. Էջմիածնի եպիսկոպոս համարուիլ և առանց Կաթողիկոսին կամ Պատրիարքարանի գիտութեան և արտօնութեան, պաշտօնավարել միւսին կամ միւսին Թեմերուն մէջ։

Այժմ անցնինք Տ. Մուշեղ վարդապետի եպիսկոպոսութեան, որուն այլ և այլ պարագաները բնաւ խրատականներ կրնան ըլլալ փառասէր հոգեւորականներուն։ Տ. Մուշեղ վարդապետի փառասիրութիւնն ու եպիսկոպոսանալու տենչը զայն ճանչցողներէն շատերուն յայտնի էր արդէն։ Այն օրէն ուր Տ. Մուշեղ վարդապետ որոշեց Ատանա երթալ, եպիսկոպոսութեան վկայագիրը իր գրպանը դրած կը նկատէր ինքզինք։ Եւ այն ատեն երբ իր եպիսկոպոսական ուխտագրին առաջին տողերը՝ այսինքն «Ես Մուշեղ վարդապետ, միաբան Դպրեվանուց Արմաշու» ուշագրաւ բառերը կը գրէր, գուցէ քիչ առաջ այդ Դպրեվանքին հիմնադրին և իր Ամենապատիւ Վարդապետին այնպիսի գրութիւն մը կ'ուղղէր, իրեն չվերաբերող վանական խնդիրներուն շուրջ, որ երախտամոռ ըլլալու ապացոյցն մը համար, համեստ կոչելէ շատ հեռու էր. այնպիսի գրութիւն մը, որուն պատճէնը ասոր, կ'ըսեն, տեսնուեր է շահագրգռողներու քով։ Արդեօք եպիսկոպոսանալու միակ դժուարութիւնը այդ նամա՞կն էր։ Բայց, ո՛վ զարմանալեացս, երբ Տ. Մուշեղ վարդապետ վերջապէս Ատանայէն Սիս համբայ կ'ելնէ եպիսկոպոսանալու համար, Ս. Պատրիարք Հօր ուղղած ուրիշ նամակով մը կը խնդրէ որ ինք Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութենէն դուրս ալ իբր եպիսկոպոս պաշտօնավարել կարենայ։ Այս նամակին ոճն ու լեզուն Նախորդին կատարեալ հակապատկերը մը կը ներկայացնէին։ Որքա՜ն սաստկութեան մէջ Տ. Մուշեղ յանձնապաստան՝ երկրորդին մէջ այնքան համեստ ու խոնարհ ըլլալ կ'ուզէ։ Տ. Մուշեղ վարդապետ կը մեղադրէ ուրիշ նամակով մը Կրօնական Ժողովը, և մասնաւորապէս զՄանկունի Սրբազան, որովհետեւ Կրօնական Ժողովին որոշման համաձայն՝ Տ. Մուշեղ չկրնար թէ՛ Կիլիկիոյ և թէ՛ Ս. Էջմիածնի եպիսկոպոսի մը իրաւունքները միաժամանակ վայելել։

Տ. Մուշեղ վարդապետ եթէ եկեղեցական կարգապահութեան նախանձախնդիր ըլլար, անշուշտ ամէնէն առաջ այն Դպրեվանուց մեծաւորէն, որուն անունը ու Միաբանութեամբ ինք կը պարծի, թոյլտուութիւն պէտք է առնէր եպիսկոպոսանալու, ինչպէս որ կ'ընեն Երուսաղէմի միաբանները։

Այս վերոյիշեալ խնդիրներէն շատ աւելի լուրջ և ծանրակշիռ խորհրդածութեանց նիւթ կը մատակարարեն մեզ Տ. Մուշեղ եպիսկոպոսին ուխտագիրն ու ձեռնադրութեան պարագաները։ Արդէն Արեւ՝ Արեւելքի մէջ խօսեցաւ Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսին այդ ուխտագրին մէջ յիշուելու մասին։

Շատ զարմանալի է որ Տ. Մուշեղ եպիսկոպոս որ Ս. Էջմիածնի եպիսկոպոս և հետեւաբար միաբան նկատուելու համար ամէն ջանք կ'ընէ այժմ, Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսներուն բազմադարեան տիտղոսը՝ «Ամենայն Հայոց» անունմէ խլելով Կիլիկիոյ Կաթողիկոսներուն կուտայ, թէպէտ «Տանն Կիլիկիոյ» յաւելուածով։ Տ. Մուշեղ եպս.ին քաջ յայտնի է անշուշտ, և բազմիցս ինք ալ յիշած է Պատարագի ժամանակ, որ ամէնէն առաջ Ընդհանրական Կաթողիկոսի անունը և ապա Եկեղեցւոյ միւս պետերուն անունները ըստ կարգի պէտք է յիշուին։ Ս. Էջմիածնի թեմերուն մէջ պաշտօնավարել ուզող եպիսկոպոսը ինչո՞ւ չմտածեց այս պարագային վրայ և ամէնէն առաջ Ընդհանրական Հայրապետին անունը չյիշեց։

Բայց ի սակից, Տ. Մուշեղ եպիսկ. չի կրնար միաժամանակ երկու Կաթողիկոսներուն հնազանդութիւն խոստանալ կամ երդնուլ, քանի որ անոնցմէ մէկը միւսին ենթակայ չէ։ Բայց Տ. Մուշեղ վարդապետ կրնար դիւրաւ օրինակ մը առնել Սսեան եպիսկոպոսներէն, եթէ դաւանէր Հայ Եկեղեցւոյ միութիւնը և անոր գլուխ և ընդհանրական Կաթողիկոս ճանչնար Ս. Էջմիածնի Հայրապետը «Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը» և հնազանդութիւն խոստանար մի միայն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին։ Հայ Եկեղեցին մի է եւ անոր հոգեւոր պետն ալ պէտք է մէկ անձ ըլլայ։

Ինչպէս յառաջաբան առաջին մասին մէջ յիշեցի, 1651 թուականին գումարուած Երուսաղէմի ժողովին 13 կանոններէն առաջին երկուքին համաձայն, Սսոյ եպիսկոպոսները և ամէն կարգի այլ հոգեւորականները չեն կրնար ինքնայօժար կամքով և առանց Կաթողիկոսի հաճութեան ու հաւանութեանը մէկ կաթողիկոսութենէն միւսը փոխադրուիլ։ Ահա այդ 13 կանոններէն եպիսկոպոսներուն վերաբերեալ հատուածները. —Ա. «Երկու աթոռք Էջմիածին և Սսոյ սէր ունիցին առ միմեանս և իւրաքանչիւր միայն զիւրոյ վիճակին նուիրեալս ձեռնադրեսցէ»։ Ասկէ ալ բացայայտ կ'երեւի որ Սսոյ եպիսկոպոսները Կիլիկիոյ մէջ պէտք է մնան և Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը միայն «զիւրոյ վիճակին նուիրեալսն ձեռնադրեսցէ»։ Առաջին կանոնին այս բացայայտ արտայայտութիւնը կը հաստատէ Բ. կանոնով, ուր կ'ըսուի. «Եւ որ ձեռնադրեալն է մի՛ իշխեսցէ առ այլ Կաթողիկոս գնալ, այլ առ իւր»։ Երուսաղէմի այս 1651ի ժողովին հաշքը երկու աթոռներուն յարաբերութիւնները տարբեր ժողովով մը փոփոխուեցան չենթարկուեցան և մինչեւ այսօր 1651ի պայմանագրութիւնները և կանոնները արմատական նշանակութիւն ունին Սսոյ և Ս. Էջմիածնի յարաբերութեանց համար։ Մինչեւ ցարդ ալ Սսոյ եպիսկոպոսները Կիլիկիոյ թեմերուն մէջ չեն կրնար Էջմիածնական թեմերուն համար քահանաներ եւայլն ձեռնադրել։ Երուսաղէմի ժողովին Չ. կանոնը կը տրամադրէ. «Եպիսկոպոս մի՛ ձեռնադրեսցէ զոք յայլմէ վիճակէ» եւայլն։ Հարկաւ խնդիրը կը փոխուի երբ փոխադարձ համաձայնութեամբ որ և է պաշտօն մը յանձնուի Ս. Էջմիածնի կամ Սսոյ հոգեւորականներէն մէկուն։ Գալով դարձեալ Տ. Մուշեղ վարդապետի եպիսկոպոսութեան խնդրոյն, Տ. Սահակ Կաթողիկոս առաջուընէ պաշտօնապէս Կեդրոնի Վարչութեան չյայտնեց Տ. Մուշեղ վարդապետը ձեռնադրելու որոշումը։ Քանի որ նոյն իսկ Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսը առանց Պատրիարքարանի Վարչութեան ընծայագրին՝ Թրքահայոց որ և է թեմի մը վրայ եպիսկոպոս չի ձեռնադրեր, քանի որ Կիլիկիոյ առաջնորդներուն Պերաթները Պատրիարքարանի միջոցաւ կ'առնուին, Խառն Ժողովի կողմէ իբր առաջնորդ հաստատուելէն ետքը, քանի որ Տ. Սահակ Կաթողիկոս արդէն զՏ. Մուշեղ վարդապետ եպիսկոպոս ձեռնադրելէն առաջ Սրբազան Պատրիարքին ուղղուած գրութեամբ մը յարաբերական շատ մը խնդիրներ լուծել կը բաղձար, այս պատճառով արժան էր որ նոյն իսկ Ս. Էջմիածնի օրինակին հետեւելով Արմաշի միաբան մը եպիսկոպոս ձեռնադրելու համար Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը դիմէր Պատրիարքարան Կեդրոնական Վարչութեան։ Տ. Սահակ Կաթողիկոս հիմնուելով Բիւզանդիոնի լուրին վրայ իր վերջին մէկ նամակին մէջ կը յայտարարէ թէ Վարչութիւնը նկատի չառներ Պատրիարքարանի և Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին յարաբերութեանց խնդիրը։ Տ. Սահակ Կաթողիկոս իր այս գաղտնեան մէջ երբեք չի յիշատակեր Ս. Պատրիարքին այս խնդրոյն առթիւ իրեն գրած նամակը, և իր բոլորը կը հիմնէ լրագրական լուրի մը վրայ։ Շատ բաղձալի է հարկաւ որ Պոլսոյ Պատրիարքարանի Վարչութեան և Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան յարաբերութիւնները որոշ և հաստատուն ձեւ մը առնեն և այսպէսով թիւրիմացութեանց բոլոր շարժառիթները մէկդի մնան։ Բայց Տ. Մուշեղ եպիսկոպոսին ձեռնադրութեան պարագաները լաւ սկզբնաւորութիւն մը չեն այս նպատակին հասնելու համար։

Զարմանալի է նաեւ նորընծայ Տ. Մուշեղ եպս.ին քահանայից վերամուծանութեան նկատմամբ բռնած ընթացքը։ Տ. Սահակ Կաթողիկոսի դրոշմած Միւռոնը դեռ չի չորցած՝ նորընծայ Տ. Մուշեղ եպս. մոռնալով հնազանդութեան ուխտը, գրիչ շարժեց իր Կաթողիկոսին հակառակ՝ քահանայից վերամուծանութեան խնդիրը պաշտպանելու համար։ Եկեղեցական կարգապահութեան ջատագով մը չէ Տ. Մուշեղ եպիսկոպոս, բայց քիչ մը աւելի փափկանկատ կրնար ըլլալ, թէ եպիսկոպոսանալէն ետքը Տ. Սահակ Կաթողիկոսին աւելի Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսին համակրութիւնը շահիլ պէտք է։

Ամէն պարագայի մէջ, բաղձալի է որ Ս. Էջմիածնի և Սսոյ Կաթողիկոսութեան և Սսոյ ու Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան կրօնական յարաբերութիւնները որոշ և հաստատուն ձեւ մը առնեն։

ԵԿԵՂԵՑԱՍԷՐ ՄԸ

(*) Մակար Կաթողիկոսի օրով այս վերջին հատուածը կրկին անգամ անհետացաւ եպիսկոպոսական ուխտագրերու մէջէն և մինչեւ այսօր կը մնայ նոյն վիճակի մէջ, այնպէս որ Ս. Պատրիարք Հայրը եպիսկոպոսանալու ժամանակ այդ հատուածը չէ արտասանած։

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԺԵ.

Եթէ աղքատներուն չափ... դպրոցներուն ալ հոգածու ըլլայինք, երանի՜ էր մեզ, և ոչ նուազ վարձ գոյր մեզ անդին։ Աղքատներուն վերջապէս կէս կամ քառորդ վարձքով, բժշկի այցելութեան մխիթարութիւնը ապա կուտանք. դպրոցներուն համար հազիւ պերճանքի կարգ դրած ենք այս բժշկական այցելութիւն բառեալ պաշտօնական անուանատուութիւնը, զոր ամէն նոր Ուսումն. Խորհրդի առաջին նիստերուն Որոշմանց կարգին մէջ կարելի է կարդալ հատիկ հատիկ, բայց ո՛չ մէկ հատիկ կանոնաւորութիւն, Ղալաթիոյ Կեդրոնականին և Նախակրթարանին դատ, կրնանք տեսնել գրեթէ խղճի հանդարտութեամբ։ Ա՜յնչափ անտեսուած է այս էական պէտքը մեր նախակրթարաններուն մէջ գլխաւորաբար։ Տօքթ. Յ. Տէր-Ստեփանեան կը գիտէ քանիցս այս ցաւալի պակասը, և ձմերիս գիտնականի մը մաքով ու սրբութեան շատ մօտէն կը շօշափէ այդ պակասին ազդեցութիւնը մեր մատաղ սերունդին վրայ, և կը մնայ միշտ «ձայն բարբառոյ»... ի դպրոցի։ Անցեալներս նորէն Մանզումէի մէջ դիտողութիւններ ըրած էր առողջապահիկ կանոններուն զանցառութեան հետեւանքներուն վրայ, —որուն արձագանգ տուած էր Ուսումն. Խորհուրդը, այսինքն թէ խնդիրը փոխուած էր... իր խնդրոյ կարգին մէջ թողել, և անցնիլ իր Օրակարգին։

* *

Բայց խնդրոյ կարգերուն մէջ այս խնդիրը չի փուշեր, չի հասուննար, որչափ ալ հասուն եղած ըլլայ Խորհրդի անդամակցներուն համոզումը «Առողջ միտք յառողջ մարմնի»... Նոյ-Նահապետական առածին ճշմարտութեան։ Մէկ կուտ չունի Ուսումնականը իր օրակարգերուն մէջ, որպէս զի Որոշմանց կարգերուն մէջ կարենայ արդիւնք մը հաշուել այս նկատմամբ և իրական գործադրութեամբ։ «Ձեռն չէին վասն չէին յուտս» ընել մը պիտի ըլլար այս գործին մէջ Ուսումնականին կողմէն որ և է ձեռնարկ ու հետեւողութեամբ երաշխի կողացունլ։ Կրթական ամէնուսի մարմինէն կուտաւոր որոշում մը սպասելը... իմաստութի՛ւն պիտի ըլլար, կը համարիք ինծի պէս հարկաւ դուք ալ։ Ձեզ բան մը որ ա՛յնքան կարեւոր ըլլայ մեր նախակրթարաններուն մէջ՝ որքան առողջապահիկ խնամքը, զոր երբեք նիւթին չէր անտեսել. կը բաւէ ըսել թէ մինչեւ 80—100 ոսկի կրնանք ուսումնական ծախք ընել մէկ դպրոցի համար, և միեւնոյն ատեն տարեկան 2—3 ոսկին կը զլանանք բժշկի մը այցելագին վճարելու։ Բաւական առատաձեռն մօբի համար, կծծի ու կցէր՝ մարմինին հանդէպ, որուն առողջութեան մէջ սակայն կը դաւանէինք գտնել միւսին առողջակցիկ պայմանը։ Բայց այս երկար խորհրդածութեամբ այս գործը չի վերջանար, պիտի ըսէք. ես, ներեցէք ըսել, ձեզի չափ զգալու առիթ ունեցած եմ այս խորհրդածութեանց ունայնութիւնը. և ահա թէ ի՛նչ կը խորհիմ այս վիճակին բարեւ դարման։

Մայրաքաղաքիս Թաղային Նախակրթարանները շրջանակներու բաժնել, 5-6 շրջանակի, և իւրաքանչիւրին համար կարգել մէկ մէկ այցելու բժիշկ գոհացուցիչ վարձով, և երբե՛ք ձրի այցելութեանց չդիմել. Նաեւ խնդրել այցելու բժիշկներէն որ առողջապահութեան կանոնաւոր դասախօսութիւն ընեն իրենց այցելած դպրոցներուն մէջ, երկսեռ ուսանողներու շարունակ խորհուրդ տան, խրատ տան, և ոչինչ զանց ընեն առողջապահիկ մթնոլորտ մը ստեղծելու ու պահելու համար դպրոցին մէջ, և այս ամէնը, դրամական օրինաւոր փոխարինութեամբ, արժանաւոր վարձքով, առանց բնաւ Կոզմաներ ու Դամիանոսներ փնտռելու մեր բժշկական դասակարգին մէջ, ինչպէս որ չենք կրնար գտնել... Կոզմա կամ Դամիանոս Տեառնէ մը մեր նախակրթարաններուն համար, նոյն իսկ առանց վկայականի։ Եւ այս նպատակով տարեկան վարկ մը բանալ Ուսումն. Խորհուրդին, 250 ոսկւոյ չափ, որ ի՛նք ընտրէ ու կարգէ այս կամ այն շրջանակի բժիշկը, կանխեալ պայմաններով, և իր ձեռքով վճարէ անոր ամսական կամ տարեկան վարձքը առանց... բայցուբայցի...

Եթէ մեր մատաղատունկ սերունդին առողջական բարօրութեան կ'ուզենք հոգածու ըլլալ, —և ասիկա ո՛չ թէ... մաքուր թուղթի ու ծրագրի վրայ կամ Պղատոնական սեռութեամբ ու անմէջ հանոտրութեամբ, այլ իրական արդիւնաւորութեամբ, — ես այս նշանակած պայմանէս տարբեր միջոց չկրցայ խորհիլ, և շատ հաւաքելի եմ գիտնալու թէ ուրիշ ի՛նչ գործնական միջոց կրնայ առաջարկուիլ այս վախճանին համար։ Իսկ թէ Պատրիարքարանը ի՛նչպէս պիտի հայթայթէ ու դնէ այս 250 ոսկւոյ տարեկան գումարը Ուսումն. Խորհուրդի տրամադրութեան տակ. — ճի՛շդ այն կերպով կ'ըսեմ ես, որ կերպով որ կը հայթայթէ Պատրիարքարանը այս կամ այն Դիւանական անհրաժեշտ ծախքը, և կամ ուրիշ բացառիկ եղանակով մը՝ որ ո՛չ յանկարծ է և ոչ Տէր Օրմանեան Պատրիարքի իմաստութեան սոսոր ու անծանօթ, ոչ իսկ Ազգ. Կեդրոն. Վարչութեան հնարիմացութենէն դեր ի վերոյ։

* *

Վերջապէս բան մը ընել պէտք է կրթական վարկ մը հաստատելու համար ի պատիւ ազգային դաստիարակութեան. եթէ Պատրիարքարանի ելեւմուտքը տարին 1000 ոսկի բաց պիտի թողու, օրինակի համար, թող 1250 ոսկի բաց թողու և... տեղի չթողու ըսել տալու՝ թէ շատ փոքր չենք տաներ մեր նորատունկ սերունդին մտաւոր ու ֆիզիքական բարեւաւութեան, թէեւ առիթ չփախցնենք բանիւ բերանոյ հոգածու ըլլալու այս նկատմամբ։ Աւելի փոքր ու եռանդ ցոյց տալ հարկ է, և ասիկա հանրային գործակցութեամբ, մեր մտաւոր այգիներուն վաշուցանին։ Փո՛յթ չէ, կարճ խօսքով, որ սուղ կրենք դրագէտներու, բանաստեղծներու և որոց ի կարգին, բայց ունենա՛նք քաջառողջ նոր սերունդ, առողջ նախակրթութեամբ մը օժտուած. և ա՛յս իսկ պիտի ըլլայ մեր անսուտ պարծանքը։

ԱՐԻՏ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (48)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Գ.

ԳԻՇԱԿԵՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ

—Զաւակներէդ խնդրէ որ յետաձգեն իրենց որոշումը ու չմեկնին հոսկէ...

—Եղբա՛յր, չպիտի մեկնին, եթէ երբեք խոստանաս...

—Ձգէ՛ որ խորհիմ այդ մասին... Այո՛, կը խոստանամ քեզի և անոնց ինչ որ կը խնդրես ինէ։ Բայց պէտք է որ վարժուիմ այդ գաղափարին... Ժամանակ տուր որ միտքս պատրաստեմ ատոր... Մի՛ ճնշեր զիս, այլ քանի մը օր հանգիստ ձգէ...

Անողոք շեշտով մը յարեց Նաթալի.

—Ոչ թէ իրենցմէ, այլ ուրիշներէն իմացայ որ զաւակներս հինգ օրէն պիտի մեկնին... Անկէ անդին չպիտի սպասեն... Ուստի կը վախնամ որ քու խոստումդ ո և է ազդեցութիւն չունենայ։

—Նաթալի, հինգ օր պայմանաժամ կը խնդրեմ ձենէ։ Հիմակուընէ կրնաս խոստումս առած նկատել և զաւակներուդ հաղորդել... Վարանելուս համար չէ որ պայմանաժամ կը խնդրեմ ձենէ... ո՛չ... պատճառը սա է որ այս նոր վիշտը կ'աւելնայ միւս վիշտերուս վրայ և ա՛լ աւելի կը տառապեցնէ զիս... Հինգ օրը մեծ բան մը չէ այդպիսի ծանրակշիռ որոշման մը համար... Կեանքիս վախճանին հետ առնչութիւն ունեցող բան մըն է որ կը փափաքիս ձեռք բերել... Ատանկ բանի մը համար հինգ օրը մեծ բան մը չէ...

Նաթալի կը շարունակէր եղբօրը ձեռքերը համբուրել եռանդագին։

—Քու կեանքիդ վախճանը չպիտի ըլլայ, եղբա՛յր, այլ վերսկսումը... Տղոցս հետ չպիտի խօսիմ այդ մասին... Իմ խնդրանքիս վրայ՝ պիտի յետաձգեն իրենց մեկնումը... և ի հարկին իմ հրամանիս վրայ։

Միշէլի ու Լօրանի մօտ գնաց այրին։

Իրենց սենեակը կը գտնուէին անոնք։ Մօրերնուն կողմէ եղած դիմումին անտեղեակ ըլլալով, անդադրին անհամբերութեամբ կը սպասէին տեսակցութեան արդիւնքին։

Երկու եղբայրները պէտք չունեցան հարցափորձելու մայրերնին։

Միթէ ամէն ինչ չէ՞ր ծանուցաներ փայլուն և վերջնական յաղթանակը, ինչպէս Նաթալիի ճաճանչաւէտ ու ոգեւորեալ դէմքը, և արտասուոր փայլով շողացող աչքերը։

Կոմսին հետ մղած պայքարը մէկ բառով և կարճ կերպով ամփոփեց այրին.

—Եղաւ լմնցաւ։

—Հաւանեցա՞ւ։

—Բոլոր խնդրանքներուս ալ...

—Անպայմա՞ն կերպով։

—Միակ պայման մը դրաւ... Օ՜հ, մի՛ սոսկաք բնաւ... Խնդիրը դժնդակ ըլլալուն պատճառաւ, չորս-հինգ օրուան պայմանաժամ խնդրեց ինէ, ո՛չ թէ խորհելու, այլ սա գաղափարին վարժուելու համար թէ Ռուայօմոնթը ձեր ձեռքը պիտի անցնի... Հաւանեցայ այդ առաջարկին, պահանջելով որ հինգ օրէն աւելի չպիտի տեւէ այդ պայմանաժամը։

—Ա՜հ, մա՛յր, մայր, կեանքիդ յաղթանակն է ասիկա...

— Այդ յաղթանակը շահիլ ուզեցի սա պատճառաւ որ դուք իմ զաւակներս էք և իբր այն կը սիրեմ ձեզ։ Ինքզինքս մեծապէս վարձատրուած պիտի զգամ, եթէ երջանիկ ըլլաք...

Այդ սոսկալի կինը ճշմարիտ կ'ըսէր։ Իր լաւ ու գէշ գործերը առաջնորդուած էին միակ զգացումէ մը. այն խորունկ, կոյր և վայրագ մօտեցող հիւանդոտ սէրէն զոր իր զաւակներուն նկատմամբ կը զգար...

Ե.

ՀՐԱԺԵՇՏ՝ ՌՈՒԱՅՕՄՈՆԹԻ

Հետեւեալ օրը, դուրս ելլելու համար, Քրոշը հետ ունեցած խօսակցութիւնը ընկճած էր զինքը։ Բայց յաջորդ օրը, իրիկուան, առանց բան մը ըսելու մէկուն, գաւազանը առած դուրս ելաւ։ Բօմպօթէի ուղղութեամբ սկսաւ յառաջանալ դանդաղօրէն և արահետներու դարձուածքին մէջ անհետացաւ։

Նաթալի բնազդումով կը կռահէր կոմսին էութեան մէջ անցած դարձած ամէն ինչ։

Իր զաւակներուն ցոյց տալով կոմսը, Նաթալի ըսաւ.

—Իր վերջին հրաժեշտը տալու կ'երթայ Ռուայօմոնթի։

Իրաւ ալ այդպէս էր։

Երբեմնի կորովը վերստանալով, կոմսը կ'ուզէր հետիոտն կատարել իր անտառներուն, ագարակներուն շրջանը, զանոնք բաժնելէ և Միշէլի ու Լօրանի յանձնելէ առաջ։

Ա՜հ, առանց ցաւի ու սրտակեղեքումի չէ որ այդ գաղափարն ընդունած էր։ Ռուայօմոնթը իր կեանքն էր, ինչպէս իր հօրը և անոր նախորդներուն օրով եղած էր։

Բրուա-Վիթրէ գերդաստանին պատկանողները գիւղացիներու պէս եղած էին, իրենց հողին փարած մարդիկ։ Ասոնք ո՛չ արքունի պաշտօնատար և ոչ ալ զինուոր եղած էին։ Կղերական ու դատական ասպարէզներու մէջ ալ մուտ գործած չէին անոնք։ Անկախ և բիրտ նկարագրի տէր մարդիկ մնացած էին։

Ռուայօմոնթը լռած էր անոնց։

Հոն ծնած ու մեծցած էին, լերան եղեւիններուն և հովիտներու կաղնիներուն պէս, որոնք իրենց հիւթը և ուժը կը քաղեն Վօժի ընդերքներէն։ Իրենց հողին փարած մնալու փառասիրութենէն դատ ուրիշ փառասիրութիւն չէին ունեցած անոնք։ Գոյութեան ուրիշ պատճառ չէին տեսներ...

Ռուայօմոնթ պիտի քայքայուէր, խոշտանգուելով այն ձեռքերէն, որոնք սկարացած ըլլալնուն համար, չէին կրնար վարել զայն...

Նախատեսուած էր այդ այդ աղէտը, քանի որ կոմսը զաւակ չունէր. սակայն միշտ երազած էր օրին մէկը զաւակ ունենալ, որով կարելի պիտի ըլլար աղէտին առաջքը առնել։

Զաւակ չծնաւ...։

Բնախնդրութեան և զայրոյթի ալիք մը կը խուժէր սրտին մէջ, կնոջ ամուսնական անհաւատարմութիւնը յիշելով։

Երբ այդ օրը կոմսը դղեակէն վար իջաւ, գաւազանին վրայ կրթնած. սովորականէն նուազ դանդաղ էր գնացքը։

Տենդը ուժ կուտար իրեն գործելու՝ Նաթալիի սա քինայոյզ և ճարտար խօսքերը կը բզզային գլխուն մէջ. «Զգուշացի՛ր որ Ռուայօմոնթ ձեռքը չանցնի այն կնոջ, որ քեզ խաբած է, ինչպէս նաեւ այն աղջկան, որուն երակներուն մէջ կը հոսի Մարպըրուի արիւնը...»

—Երբեք թոյլ չպիտի տամ որ այդ բանը ըլլայ, կ'ըսէր կոմսը բարձրաձայն։

Ու կոմսը ուզեց աչքէ անցընել իր ամբողջ սեփականութիւնը։

Նախ Մալկութի աղօրարանին այցելութիւն տուաւ, տխուր զգալով եղեւնի ռետինէն ու փայտերէն։

Այդ աղօրարանը ժառանգած էր հօրմէն, Ֆիլիբ կոմսէն, որ վերագնած էր զայն շրջակայքի հողերով, մաս առ մաս, գաղթումի դարձէն տարը տարի յետոյ։

Ցետոյ կոմսը աչքէ անցուց Քլօ-աէ-Մուանի աւերակները։ Ասոնք ընդարձակ աբբայարան մըն էր, տարիներ վերջը քանդուած։ Հին առասպելներ կը պատմուէին այդ աբբայութեան վրայ, ոմանք սիրային և ուրիշներ քստմնելի։ Հոն բնակած միանձունները իրենց ժամանակին մեծ մասը չէին նուիրեր աղօթելու։ Ընտիր կերակուրներ կը ճաշակէին և աղջիկները գլխէ հանելու կը հետամտէին։ Կոմս Ֆիլիբ վերագնած էր ամէն բան, աւերակներուն հետ վերաշինելով ագարակի մը շէնքը։ Աբբայարանին մատուռը, իր փոքր զանգակատունով, քանդումէ զերծ մնացած էր դիպուածաւ։ Օգոստոսին, ցորենի ու վարսակի որաներ կը դիզէին հոն։

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Լոնտոնէն հետեւեալը կը հեռագրէ Թանի թղթակիցը.

Կը տեսնեմ թէ հոս ընդհանուր հակում մը կայ ջղագրգռութեան վայրկեանի մը վերագրելու այնքան հեգնութիւններով լեցուն այն նամակը զոր Սըր Ա. Սուէթթընհէմ ուղղեց Տէվիս ծովակալին խնդրելու որ վերստին նաւ դնէ իր նաւազները։ Այդ բացատրութիւնը քիչ մը չոր է։ Այն պահուն երբ այս տողերը կը գրեմ, ամերիկեան պաշտօնական տեղեկագրութիւնը միայն ձեռքերնիս ունինք այդ միջադէպին վրայ։ Սակայն բաւական է ուշադրութեամբ կարդալ փոխանակուած նամակները, որպէս զի կարելի ըլլայ ըմբռնել թէ այդ գործին մէջ մինչեւ հիմա անծանօթ մանրամասնութիւններ կան, եւ թէ բացարձակապէս անհրաժեշտ է անոնց ծանօթանալ՝ արդարացի կերպով գնահատելու համար զայն։ Միթէ ամերիկեան զինուորները ցամաք հանուելը կղզին կառավարչին խնդրանօ՞ք տեղի ունեցաւ, ինչպէս պէտք էր որ ըլլար։ Շատ լաւ կ'երեւայ թէ այնպէս չէ, եւ այդ պարագային կառավարիչը պատճառներ ունէր դժգոհ ըլլալու։ Այս ցաւալի միջադէպին առթիւ պահպանողական մէկ քանի լրագիրներ, կուսակցական ոգիէն կուրցած, առանց իրաւունքի կը քննադատեն նախարարութիւնը՝ այդ գործը «Ճամայիքայի ատրնացումը» յորջորջելով. կը գանգատին անգլիական նաւերու եւ անգլիական զօրագունդերու բացակայութենէն։ Կլոպ կ'ըսէ.— «Պատասխանատուն Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնն է. բրիտանական դրօշը հոս առաւ այն ովկէանոսներէն, որոնց վրայ այնքան երկար ատեն ու փառաւոր կերպով ծածանեցաւ։» Դատելու համար այդ մեղադրանքներուն արժէքը, բաւական է գիտնալ թէ ովկէանոսի անգլիական նաւաբաժինը վերցուեցաւ ոչ թէ հիմակուան Դահլիճին, այլ նախորդին կողմէ՝ 1905 յունուարին, երբ Լորտ Սէլպորն հաստատեց նաւային կեդրոնացման նոր ծրագիրը։ Ուրեմն Կլոպ պէտք է ոչ թէ իր հակառակորդներուն՝ ազատականներուն դէմ յարձակի, այլ իր բարեկամաց՝ պահպանողականներուն։ Ամէն ոք հոս կ'ըսէ թէ միջադէպը հետեւանք մը պիտի չունենայ։ Անգլիոյ ու Մ. Նահանգաց միջեւ յարաբերութիւնները այնքան սիրալիր են որ այդ տեսակ փոքր անհաճոյութիւններ չեն կրնար փոխել անոնց։ Գործը կատարելապէս յայտնի է։ Ամերիկացիներուն համար բաւական է միայն զննել անգլիական մամուլին ու կարծիքին ներկայ ընթացքը. ասով միայն պիտի հասկնան թէ Անգլիա ո՛ր աստիճան հոգածու է իրենց բարեկամութեանը։ Այդ հոգածութիւնը մեծապէս կ'ապացուցանէ այն պարագան թէ դեռ վերջերս հոս կոչեց Ուաշինկթընի իր դեսպանը, վասն զի չէր կրցած զինքը շրջապատողներուն համակրութիւնը շահիլ. հիմակ ալ, երբ միջադէպին առաջին զրոյցները երեւան կուգան, իր գլխաւոր լրագիրներուն բերնով կը մեղադրէ իր ներկայացուցիչը, բարձրաստիճան պաշտօնատար մը, կառավարիչ մը, նոյն իսկ առանց անոր բացատրութիւնները լսելու։ Կարելի է ըսել թէ աշխարհի վրայ շատ քիչ երկիրներ կան, որոնց նկատմամբ Անգլիա այնքան զիջողութիւն ընէ, եւ Ամերիկացիները շատ խստապահանջ ըլլալու են, ասկէ կատարելապէս գոհ չմնալու համար։

ՌՈՒՍԻԱ

ՊԻՐԻԼԷՎ ԾՈՎԱԿԱԼԻՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Թան հետեւեալը կը գրէ «Դիւանագիտական Տեղեկութիւն» խորագրին տակ.

Երէկ իրիկուն Թան ծանոյց Ռուսիոյ ծովային նախարար Պիրիլէվ ծովակալին հրաժարականը։ Պէտք է յարել թէ այդ հրաժարականը պարտադրուեցաւ ծովակալին, եւ տարօրինակ պայմաններու մէջ։ Անցեալ շաբթու ծովային նախարարը, ըստ սովորութեան, տեղեկագիրը մատոյց կայսեր, որ սիրալիր ընդունելութիւն մը կատարեց եւ որ և է դիտողութիւն չըրաւ։ Ծովակալը երբ կայս. դղեակէն դուրս կ'ելլէր, թիկնապահ մը բաւական ընդարձակ յիշատակագիր մը յանձնեց անոր։ Ծովակալը ըսաւ թէ այդ գրութիւնը նկատողութեան պիտի առնուի յաջորդ օրուան նախարարաց Խորհուրդին մէջ։ Պիրիլէվ ծովակալը, զարմացած, ուսումնասիրեց այդ գրութիւնը։ Կատարեալ ծրագիր մըն էր նաւատորմին ձեւափոխութեան, որուն նկատմամբ ոչ ոք բան մը ըսած էր իրեն։ Հետեւեալ օրուան նախարարաց Խորհուրդին մէջ Պիրիլէվ ծովակալը քննադատեց այդ ծրագիրը եւ իր պատասխանատուութեան վրայ, Խորհուրդը մերժեց զայն։ Նոյն իրիկունը — եւ մինչ առանց ուղղակի տեղեկութիւն ստացած ըլլալու — Պիրիլէվ ծովակալը իմացաւ թէ իրեն համար յաջորդ մը կը փնտռուի։ Այս պայմաններուն մէջ էր որ հրաժարական տուաւ։

ՖՐԱՆՍԱ

Նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ, վաճառականութեան եւ ճարտարագործութեան յանձնաժողովին տարեկան հացկերոյթին առթիւ խօսելով, ըսաւ թէ Ֆրանսա հիմա մեծ գործ մը կը կատարէ եւ յարեց.— «Կ'ուզենք Ֆրանսան ազատել Վատիկանի ձեռքէն. արտաքին ու ներքին խաղաղութեան բաղձացող ենք, վասն զի ասով միայն կրնանք գործադրել բարենորոգումները Ֆրանսայի մէջ։ Քաղաքային խաղաղութեան պահպանումով է միայն որ դեռ երկրին զիջողութիւններ կ'ընենք մեր հակառակորդներուն։ Մեր ծրագրին իրականացումովը կ'ուզենք որ Ֆրանսա իր արդի վիճակին մէջ չարունակէ։»

—Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ երեքշաբթի օրը Պիրմինկհէմի մէջ կատարուած կաթոլիկներու գումարման պահուն, որուն կը նախագահէր Ուէսթմինսթրի արքեպիսկոպոսը, սա որոշումը քուէարկուեցաւ.— «Թեմին կաթոլիկները կը յայտարարեն թէ Անգլիոյ բոլոր կաթոլիկներուն հետ համախորհուրդ, որոնց կը մասնակցին՝ Ֆրանսայի մէջ իրենց կրօնակիցներուն տառապանքներուն, եւ մեծապէս կը յուսան որ այդ մեծ երկրին փառաւոր եկեղեցին քիչ ատենէն կատարելապէս պիտի յաղթէ անոնց որոնք այնքան անիրաւաբար կը հալածեն զինքը։»

— Կոլուա կ'ըսէ թէ Սէնթ-Էթիէնի կրօնական միաբանութիւնը, թէեւ արտօնուած, մօտերս Ֆրանսայէն պիտի հեռանայ։

—Մաթէն կ'ըսէ թէ ելմտական նախարար Պ. Քայիօյի մտադրութեան մասին ըսուածները՝ ֆրանսական ռանթին նկատմամբ բոլորովին սխալ են։ Պ. Քայիօ մէկ քանի շաբաթէ ի վեր ո՛չ սակարանի գործակալ ընդունած է եւ ոչ ալ հրաւիրած։

—Առեւտրական նախարար Պ. Տումէրկ, արտաքին վաճառականութեան յանձնաժողովին գումարման մէջ բանախօսութիւն մը ընելով, բացատրեց առեւտրական կցորդներու դերը, յարելով որ եթէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը ամէն ջանք կ'ընէ օգնելու ֆրանսական վաճառականութեան, պէտք է որ այս վերջինն ալ իր կողմէ աջակցի առեւտրական փորձառու եւ ձեռնհաս ներկայացուցիչներ կարգելով։

—Պապը մօտալուտ է Սպիտակ Տետրակ մը հրատարակել, որ պիտի պարունակէ Ֆրանսայի ու Վատիկանի միջեւ եղած վէճին վերաբերեալ դիւանագիտական գլխաւոր գրութիւնները։ Կարտինալներէ կազմուած յանձնաժողով մը պատրաստելու վրայ է այդ Սպիտակ Տետրակը։

—Թրիպիւնի Բարիզի թղթակիցը արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոնի հետ տեսակցեցաւ Ֆրանսայի ընթացքին վրայ՝ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մէջ սպառազինութեանց սահմանափակման համար ըլլալիք առաջարկութեան մը մասին։ Պ. Բիշոն պատասխանեց թէ Եւրոպայի բոլոր կառավարութիւնները պէտք է մեծապէս բաղձալի նկատեն թեթեւացումը զինուորական ու նաւային սպառազինութեանց ահագին բեռին եւ թէ պիտի ուսումնասիրեն այդ նպատակը ձեռք բերելու գործնական միջոցները։ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը, Մարոքի մասին խօսելով, գոհունակութիւն յայտնեց Թանժէրի առջեւ կատարուած ֆրանքօ-սպանիական նաւային ցոյցին արդիւնքին համար։ Պ. Բիշոն յարեց թէ մարտանաւերը հոն պիտի կոչուին, վասն զի Մարոքի ջուրերուն մէջ անոնց ներկայութիւնը այլեւս անհրաժեշտ չէր։ Պ. Բիշոն ըսաւ նաեւ թէ երբ նորէն անհրաժեշտ ըլլայ, այդ տեսակ միջոցներ դիւրաւ պիտի գործադրուին։ Երկու գերման սպաներու պաշտօնին նկատմամբ ալ յայտարարեց թէ Թանժէրի ֆրանսական դեսպանը այդ մասին բան մը իսկ չէ ըսած իր հեռագրին մէջ։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

Թանժէրէն չորեքշաբթի օրուան թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ Թանի թղթակիցը.—

Դուշառ ծովակալը, այս իրիկուն, կը մեկնի Թանժէրէն՝ ֆրանքօ-սպանիական մարտանաւերուն հետ. միայն Ֆոռպէն եւ սպանիական յածանաւակ մը Թանժէր պիտի մնան ցնոր տնօրինութիւն։ Երէկ էր որ Ֆրանսայի ու Սպանիոյ դեսպանները Թանժէրի մէջ Մարոքի կառավարութեան ներկայացուցիչին յանձնեցին իրենց կառավարութեանց համաձայն ծանուցագիրը, զոր իսկոյն Փէս ղրկեց նոյն ներկայացուցիչը։ Մարոքի զինուորներուն մէկ մասը, Կուսաբէթի մէջ բանակած, քիչ մը յառաջացաւ դէպի Պէնի Մ'Քուսուր, Բայտ Զէլալի ցեղը, որ կը կարծուի թէ պատսպարած ըլլայ Էրայսուլի։ Միւս կողմէ Թանժէրի կառավարիչը հրաւիրեց իրեն իրաւասութեանը ենթարկուած բոլոր ցեղերը զինուորներ տալ իրեն, ուրկէ կը հետեւցուի թէ Պէնի Մ'Քուսուրի ցեղերուն դէմ յարձակումը մօտալուտ է։ Թէեւ Թանժէրի այս առտու ստացուած մասնաւոր նամակներ կ'ըսեն, սակայն, թէ Էրայսուլի Լաքմի ցեղին մօտ գացած է, Շէշաւանի շրջականները, դժուարամատչելի լեռներու վրայ, ուրկէ կրնայ շարունակել իր դիմադրութիւնը։ Թանժէրի մէջ հանրային կարծիքը, վճռական կարգադրութիւններու սպասելէ յոգնած եւ Մարոքի զինուորներուն ներկայութենէն առժամաբար ապահովուած, կը սկսի կարեւորութիւն չտալ Էրայսուլիի։ Տիրող զգացումը այն է թէ Էրայսուլիի գործը իր բուռն հանգամանքը կորսնցնելով հետզհետէ պիտի մոռցուի։

Պէօրզէն Զայթունկ սա հեռագիրը ստացած է Թանժէրէն.

Ֆրանսայի ու Սպանիոյ երկու նաւաբաժիններուն մէջ տիրող լաւ կարգապահութեան ապացոյցներէն մէկը այն է թէ մարոքեան ջուրերը գտնուելու երկար շրջանին մէջ ցամաքի վրայ անկարգութիւն մը կամ բնիկներուն հետ վէճ մը չունեցան։ Բնիկներուն յարաբերութեանց տեսակէտով ֆրանսական նաւաբաժինը շատ հաճելի տպաւորութիւն մը թողուց։ Դուշառ ծովակալը ամենամեծ համակրութիւնները եւ համարումը շահեցաւ բոլոր իրեն մօտեցողներուն թէ՛ դիւանագիտական եւ թէ ուրիշ շրջանակներու մէջ։ Գերմանական եւ միւս դեսպանատանց հետ իր յարաբերութիւնները շատ հաճելի եղան եւ փոխադարձ այցելութիւններով ու հրաւէրներով իսկ յայտ եղան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նոյէս Տոյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ կը հերքէ լոնտոնեան Տէյլի Մէյլի այն լուրը թէ Վիլհէլմ կայսրը պահեստի սպաներու ատեանի մը պահուն, ատենաբանութիւն մը բրած ըլլայ խորհրդարանական ընտրութեանց մասին եւ որուն մէջ մասնաւորապէս օրինագիծներ գտնուած ըլլան Գերմանիոյ ցամաքային եւ ծովային ուժերուն նկատմամբ։ Կայսրը այդ առթիւ երբեք ատենախօսութիւն չէ բրած, ոչ ալ ներքին կամ արտաքին քաղաքականութեան մասին որ եւ է բառ մը փոխանակած։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԸՐԸ.—Վեհ. Սուլթանը հեռագրով շնորհաւորեց Գերմանիոյ կայսեր ծննդեան տարեդարձը։

—Վիլհէլմ Բ.ի ծննդեան 48րդ տարեդարձին առթիւ, երէկ առտու, Այնալը Չէշմէի գերման եկեղեցիին մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Ներկայ էին դեսպանը, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեաները, Օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող գերման պաշտօնատարները եւ Կ. Պոլսոյ գերման գաղթականութեան երեւելիները։

—Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն շնորհաւորական ընդունելութիւն մը կատարեց դեսպանատան մէջ։

—Կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Ապտուլլահ փաշա եւ արարողապետ Ղալիպ պէյ, երէկ, Գերմանիոյ դեսպանատունը երթալով, Վեհ. Սուլթանին անունով շնորհաւորեցին դեսպանը։

—Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանիչներն ալ գերման դեսպանատունը երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուին։

—Էվգաֆի նախարար Թիւրխան փաշա, երէկ, Գերմանիոյ դեսպանատունը երթալով շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ։

—Օսմ. պահականոցը, որ դրօշներով զարդարուած էր, երէկ կէսօրին թնդանօթ արձակեց։

—Բոլոր դեսպանատանց պահականոցները, երէկ, դրօշներով զարդարուած էին։

—Դեսպաններէ ոմանք, ինչպէս նաեւ Պատրիարքարանաց ներկայացուցիչները երէկ շնորհաւորական այցելութեան գացին գերման դեսպանատունը։

—Թեւթոնիայի մէջ, երէկ գիշեր, սեղան մը տրուեցաւ։ Ներկայ գտնուեցան դեսպանը, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեաները, Օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող գերման պաշտօնատարները եւ Կ. Պոլսոյ գերման գաղթականութեան երեւելիները։ Հացկերոյթին ատեն Համիտիէ քայլերգը եւ գերմանական քայլերգը նուագուեցան եւ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին ու Վիլհէլմ կայսեր համար։ Սեղանէն ետքը պարահանդէս տրուեցաւ։

—Պետական Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշա ալ շնորհաւորութեան համար այցետոմս ղրկեց գերման դեսպանատունը։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԼՈՅՍ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Պոլսոյ կողմը ելեկտրական լոյս գործածելու մենաշնորհն ալ Թնդանօթարանին տրուի, ինչպէս եղաւ Պէշիկթաշի, Շիշլիի, Բերայի, Ղալաթիոյ ու Վոսփորի համար։ Պոլսոյ կողմը ելեկտրական լոյսի գործածութեան համար հիմակուընէ դիմումներ եղած են Թնդանօթարանի վերատեսչութեան, ներկայացնելով իրենց պայմանները, սակայն պատասխան մը չէ տրուած, վասն զի աճուրդ կատարուելով այդ գործը պիտի յանձնուի անոր որ ելմտական գանձուն համար աւելի նպաստաւոր պայմաններ կ'առաջարկէ։ Պէշիկթաշի, Ղալաթիոյ, Շիշլիի, Բերայի ու Վոսփորի կողմը մէջ ելեկտրական լոյսի գործածութիւնը ուղղակի Թնդանօթարանի կողմէ պիտի կատարուի։ Այդ առթիւ կատարուելիք շինութեանց համար նոր աճուրդ տեղի պիտի ունենայ, որով դիմում ըրող ընկերութեանց յառաջաձեւեր կը մերժուին։

ՄԻՒՀԻՏ ՓԱՇԱ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ Կայս. մասնաւոր թիկնապահ եւ հեծելազօրքերու փերիգ Մէհմէտ փաշա հիւանդ է եւ վիրաբուժական գործողութեան պէտք կայ, բարեհաճեցաւ հրամայել որ վիրահատ Գանպուլոսը Ալէքսանդր փաշա եւ օգնականները՝ Իսա, Խալիլ, Ազիզ ու Թէվֆիգ պէյերը հարկ եղած գործողութիւնը կատարեն։ Այդ բժիշկները յաջողութեամբ կատարեցին գործողութիւնը։ Մէհմէտ փաշա, բոլորովին սպաքինելով, բարեմաղթութիւններ ըրաւ Կայս. արեւշատութեան համար եւ իր պաշտօնին ձեռնարկեց։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ Անկելանոցին հիւանդանոցին մէջ ծննդաբերութեան ճիւղ մը պիտի հաստատուի։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը, պատասխանելով սա հարցումին թէ նոր կատարուող մարդահամարին ատեն երեւան ելլելիք չարձանագրուած անհատներու նկատմամբ ի՛նչ ընելու է, պատասխանեց թէ մինչեւ որ հիմա տեղի ունեցած մարդահամարը աւարտի, երեւան հանուած այդ կարգի անհատներու մասին քաղաքապետութեան Խորհուրդին մէջ ցոյց տրուելիք վկաները լսուելէ ետքը, անոնց արձանագրութիւնը կատարուի, ներկայութեամբ մարդահամարի քննիչներու եւ յանձնուի Օսմանիէ Թէզքէրէսին, իսկ մարդահամարի նոր գործողութիւնը աւարտելէն ետքը, այդ կարգի անհատներու մասին քննութիւնը դարձեալ քաղաքապետութեան Խորհուրդին կողմէ տեղի ունենայ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ Վարչութիւնը հրատարակից վերջին վեց ամիսներու հաշուեցոյցը, որ սապէս է.

Հասոյթ.— Թողեալ հասոյթներ 1 միլիոն 171,484 օսմ. ոսկի, Ծխախոտի Ռէժիին տարեվճարէն՝ 562,500 ու հասոյթի բաժինէն 2,108, Պուլկարիայէն առնուած ծխախոտի տուրք՝ 134,410, Կիպրոսի կղզիին հասոյթի յաւելում՝ 51,298, Արեւելեան Ռումէլիի տուրք՝ 88,682, Թէնպէքիի տուրք՝ 25,000 եւ զանազան հասոյթներ՝ 211,134. գումար՝ 2,05 ,594։

Ծախք.— Կեդրոնական վարչութեան ծախքը՝ 46,350, զանազան նահանգներու ծախք՝ 264,444, Ծխախոտի Ռէժիին՝ 37 հազար, ելմտական գանձուն հաշուոյն՝ 860, հարիւրին չորս տոկոսաւոր առանձնաշնորհեալ պարտաթուղթերու տոկոս՝ 215,250, միացեալ պարտաթուղթերու եւ երկաթուղիի պարտաթուղթերու կտրօններուն հատուցման՝ 610,963 եւ պատրաստ դրամ՝ 594,640. գումար՝ 2,057,594։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԹԵԼ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը ընդունեց Պաղտատի եւ Մուսուլի միջեւ գտնուած հեռագրական թելերը Տրէնէի հետ հաղորդակցող կայանին միացնելու առաջարկութիւնը, վասն զի շատ նպաստաւոր պիտի ըլլայ եւ հեռագրական հասոյթները պիտի աւելնան։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Կայս. Կառավարութիւնը հաւանեցաւ Պ. Նէնատովիչի անուանման՝ իբրեւ սերպիական դեսպան Կ. Պոլսոյ։ Պ. Նէնատովիչ, որ իրաւագէտի վկայական ունի, իր մօրը կողմէ ազգական է Սերպիոյ թագաւորին։ Վիէննայի մէջ ուսումը կատարելագործած ու շատ մը հրատարակութիւններ ըրած ըլլալով, Աւստրիոյ մայրաքաղաքին մէջ ծանօթ է։ 1903էն ուսուցիչ կարգուեցաւ Պելկրատի համալսարանին։ Մինչեւ հիմա քանիցս դիւանագիտական պաշտօններ վարած է։

ԱՅՏԸՆԻ ողողեալներուն համար Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Նպաստամատոյց յանձնաժողովը պէտք եղածին չափ նպաստի տոմսեր պատրաստէ։ Ըստ այնմ քսան, տասը ու հինգ ղրուշնոց տոմսեր կը պատրաստուին։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Երէկուան հարաւային հովին եւ այս գիշերուան անձրեւին հետեւանքով ձիւները սկսան հալիլ։ Անձրեւը դեռ կը շարունակէ եւ օդը մեղմ է։

—Թրամվէյներու երթեւեկութիւնները վերսկսան։

—Ռուսական Ռոսթով շոգենաւը, որ շաբաթ մը առաջ Օտեսայէն ճամբայ ելած էր Կ. Պոլիս գալու համար, տակաւին յայտնի չէ թէ ո՛ւր կը գտնուի, որով կը կարծուի թէ վտանգուած ըլլայ։

—Դուզ Տիլի գետակն ալ ցուրտէն սառեցաւ եւ տակաւին այնպէս կը մնայ։

—Տէրքոսի Ջուրի ծորակները սառած ըլլալով, մէկ քանի ջրկիրներ փակեցին Բերայի Մեծ Փողոցին աղբիւրը. առտուները աղբիւրը կը բանային եւ ջուրը ըստ կամս վաճառելէ ետքը կը փակէին։ Բերայի ոստիկանութիւնը իմանալով, իսկոյն բանալ տուաւ աղբիւրը եւ խստիւ յանդիմանեց ջրկիրները։

—Սինէմքեօյի Տէրվիշլէր փողոցին մէջ, անցեալ իրիկունը, սափրիչ Բօղոսի բնակած տանը սենեակներէն առաստաղը փլաւ ձիւնին ծանրութենէն։ Բօղոսի կինը ու երկու աղջիկները փլատակներուն տակ մնացին, սակայն ոստիկանները իմանալով հոն փութացին եւ ազատեցին զանոնք։

«Նախիմով» շոգենաւին ընկղմիլը.— Սեւ ծովին մէջ բուռն փոթորիկները տակաւին կը շարունակեն՝ զանազան արկածներու պատճառ ըլլալով։ Նորագոյն լուրերու նայելով, վերջերս շոգենաւ մըն ալ ընկղմեր է։ Այդ շոգենաւը ռուսական Ընկերութեան կը վերաբերի եւ անունն է Նախիմով, որ Տրապիզոնէն ճամբայ ելլելէ ետքը, ձիւնախառն սաստիկ փոթորիկի մը բռնուելով, ճամբան կորսնցուցեր է։ Ալիքները լեռներու նման կը խուժէին եւ շոգենաւը օրօրոցի մը պէս կ'երերար։ Ուղեւորները փրկուելու ամէն յոյս կորսնցուցած էին։ Այդ վիճակին մէջ Նախիմով Օրտուի առջեւ ժայռերու զարնուելով ընկղմեցաւ։ Բացուած ճեղքէն ներս ջուրը ծանր ծանր կը խուժէր, որով շոգենաւն ալ շատ չընկղմեցաւ եւ ուղեւորներն ու նաւաստիները կարելի եղաւ ազատել։

—Ռումանիական Բրինչիբէզա Մարիա շոգենաւը որ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, հինգշաբթի օր Իզմիրէն ճամբայ ելլելով Կ. Պոլիս գալու ատեն Թէնէտոսի առջեւ խրած էր, տակաւին ազատուած չէ։ Շոգենաւին յատակը կոտրուեր է, բայց ուղեւորները ազատուեր են։ Ազատարար Ընկերութիւն մը տասնըհինգ հազար ոսկի կը պահանջէ՝ շոգենաւը ազատելու համար։ Ռումանիական Ընկերութիւնը չհաւանելով, շաբաթ օրը Քէօսթէնճէէն Կ. Պոլիս ժամանած Ռօմանիա շոգենաւը հոն ղրկեց՝ Բրինչիբէզա Մարիան ազատելու։ Ազատուած ուղեւորները երէկ Կ. Պոլիս ժամանեցին Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւով։

—Սեւ ծովի մէջ Գարա Պուռնի մօտ խրած շոգենաւը հելլենական է՝ Արիսթէ անունով, եւ ոչ թէ ռումանական Տոպրուճա շոգենաւը, ինչպէս ծանուցուեցաւ։ Նաւազներն ու ուղեւորները ազատարար խումբին կողմէ ազատուեցան։ Շոգենաւին մեքենաներու մասը ողողուած է, որով անկարելի է ազատել. հիմա բեռները՝ ցորեն՝ կը պարպուին։ Դանուբէն կուգար՝ Մարսիլիա երթալու համար։ Նաւազներէն մէկը խեղդուած է։

—Պելճիական Սէյտ շոգենաւը որ ուրբաթ օրը, առանց բեռի, Կ. Պոլսէն ճամբայ ելած էր դէպ ի Ռումանիա, Սեւ ծովի մէջ փոթորիկի բռնուելով վեց օր լեռնակուտակ ալիքներու վրայ տատաներ է. յետոյ օդը հանդարտելով, նաւապետը ինքզինքը Սեւ ծովի նեղուցին փարոսներուն առջեւ գտեր է, մինչդեռ կը կարծէր թէ Սուլինա ժամանած էր։ Շաբաթ օրը նորէն ճամբայ ելեր է դէպ ի նոյն տեղը։

— Թէքիրտաղէն կը գրեն թէ Տէսթունի-Եանուլաթօ Ընկերութեան Բախսի շոգենաւը, Կ. Պոլսէն Թէքիրտաղ գացած ատեն փոթորիկի բռնուելով, իր ժամուան ճամբան քառասուներկու ժամէն գացեր է, դժուարութեամբ ու վտանգաւոր վիճակի մէջ։

— Կ. Պոլսոյ Սիւէրիտի վաճառատան Թեոֆանօ շոգենաւը, որ Նիքոլայեվէն ցորեն բեռցած Սպանիա կ'երթար, Յունաստանի եղերքը փշրուեր է։ Նաւազները դժուարութեամբ ազատուեր են։

— Սելանիկի, Մանասթըրի ու Սկիւպի մէջ անցեալ շաբթու սաստիկ ցուրտ ըրեր է։

— Իզմիրէն կը գրեն թէ ջերմաչափը զերոյէն հինգ աստիճան վար իջեր է անցեալ շաբթու։ Այտընի նահանգին զանազան տեղերը ձիւն տեղացած է եւ ամէն կողմ տարապայման ցուրտ կ'ընէ։ Էշմէի մէկ գիւղին մէջ Խալիլ անուն մարդու մը կինը ցուրտէն սառեր է։ Մանիսայի մէջ ալ ձիւն տեղացած է ու սաստիկ ցուրտ կ'ընէ։

— Սուրիոյ նահանգին ու Դամասկոսի մէջ, ուր ամիսէ մը ի վեր երաշտութիւն կը տիրէր, վերջերս անձրեւ տեղացեր է։

— Շաբաթ առտուան լուրերուն նայելով, Գոնիա-Էրէյլիի մէջ ջերմաչափը զերոյէն վար 17 աստիճան իջած էր (առջի օրը 27 էր), Ըլկըն՝ 23, Իռ Լուկը՝ 22, Էսկիշէհր՝ 17, Բէօզիւհիւկ՝ 25, Աֆիոն Գարահիսար՝ 12 եւ Գոնիա՝ 12։

— Անատոլի երկաթուղիի կառախումբերը շաբաթ օրը սկսան երթեւեկել։ Գոնիայի եւ Աֆիոն Գարահիսարի միջեւ ձիւներու մէջ մնացած կառախումբը կրցեր է ճամբան շարունակել։ Հայտար Փաշայէն մինչեւ Էրէյլի գիծը ամբողջովին բաց է։

— Պուրկազէն չորեքշաբթի օրուան թուականով կը գրեն.— Երեք օրէ ի վեր սաստիկ ցուրտ կ'ընէ. շատ տեղեր ջերմաչափը զերոյէն վար 27 աստիճան իջած է։ Սեւ Ծովի մէջ բուռն փոթորիկներ եւ թանձր մշուշներ կը տիրեն։ Ռումանիական Ռեկելէ Կարոլ շոգենաւը անթել հեռագրի միջոցաւ ծանոյց թէ ճամբան շուարած է։

— Սիլիստրի Ալիմիւ թաղին մէջ խանութճի Տէրվիշ Հասան մեռաւ ցուրտին սաստկութենէն։

—Ռուսական Նախիմով շոգենաւը, որուն Օրտուի մօտերը ընկղմած ըլլալը քիչ մը վերը ըսուած է, այդ տեղէն մէկուկէս ժամ հեռուն քարերու վրայ ինկեր է։ Ուղեւորները եւ նաւազները Օրտու ցամաք հանուելով, հարկ եղած օգնութիւնները եղեր են անոնց։

—Ռումանիական Ընկերութիւնը, Ռօմանիայէն զատ, Թուանա շոգենաւն ալ ղրկեց՝ ազատելու Բրինչիբէզա Մարիան։ Այդ շոգենաւը, 2140 թոնօ տարողութեամբ, խրած է ժայռերու վրայ, որով յատակը բացուեր է։ Թղթատարական ու հեռագրական պայուսակները եւ աւանդները ժամանակին Կ. Պոլիս բերուած չըլլալուն համար, թղթատարական ու հեռագրական վերատեսչութիւնը վնասի հատուցում կը պահանջէ նոյն շոգենաւին պատկանած Ընկերութենէն։ Շոգենաւին ազատումը շատ յուսալի չի նկատուիր։ Կ'ըսուի թէ նաւապետին մէկ սխալը պատճառ եղած է արկածին։ Շոգենաւին յատակէն ջուրերը ներս կը խուժեն, սակայն միջնորմներու դրութեան շնորհիւ ամբողջ նաւը չեն կրնար ողողել։

—Հելլենական Արիսթէ շոգենաւը որ Սեւ ծովի Տար Պողազ անուն տեղը խրած է, կարելի պիտի չըլլայ ազատել, վասն զի ժայռերը նաւին յատակը ծակելով ներս մտած են։ Հնոցպաններէն մէկին ոտքը կոտրուեր է։

—Սեւ ծովի մէջ Գրսըր Գախայի մօտ խրած հելլենական Աֆրոդիթիս շոգենաւն ալ դեռ ազատուած չէ, վասն զի ջուրերը թէեւ կը պարպուին, սակայն ճեղքերէն նորէն ներս կը խուժեն։ Շոգենաւին յատակի ճեղքերը գոցելու աշխատող սուզակներուն ձեռքերը սառեր են։ Նաւազներէն մէկին դիակը գտնուեր է շոգենաւին յատակին։ Երկրորդ նաւապետը ու տասներկու նաւազներ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեցին. առաջին նաւապետը ու վեց նաւազներ դեռ շոգենաւին մէջ կը մնան։

—Նիքոլայեվէն ու Սուլինայէն ճամբայ ելած հինգ-վեց շոգենաւերու մասին տակաւին լուր առնուած չէ թէ ո՛ւր կը գտնուին։

—Տարտանէլի մէջ, անցեալ շաբթու, մինչեւ հիմա նմանը չտեսնուած սաստկութեամբ ցուրտ ըրեր է եւ ջերմաչափը զերոյէն վար տասնըհինգ աստիճան իջեր է։ Սէտ-էլ-Պահր գիւղին նաւահանգիստը մինչեւ մուտքը սառեր է. նաւերը սառոյցներու մէջ մնացեր են։ Տարտանէլի գետակը սառեր է. ցուրտին սաստկութեան աստիճանը ըմբռնելու համար բաւական է ըսել թէ մածունները իսկ սառեր են, սակայն շաբաթ օրը օդը բացուելով ձիւները եւ սառերը սկսեր են հալիլ։

—Սոֆիայի մէջ ալ ցուրտը տարօրինակ է եւ ջերմաչափը զերոյէն վար տասնինը աստիճան իջած։

—Անցեալ երեքշաբթի գիշեր Ոսկեղջիւրի մէջ Էյուպէն մինչեւ Սիւտլիճէ, Էյուպի մօտերը, Գարաագաճի շրջակայքը եւ Քեաղըտխանէի գետակը սառած էին։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Պ. Կէչով, որ արձակուրդով Սոֆիա գացած էր, այսօր Կ. Պոլիս կը վերադառնայ։

ՑԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.—Ոսկեղջիւրի շոգենաւերէն մէկը, առջի օրը, երբ Ճիպալիի կը մօտենար, նաւազներէն Հիւսէյին պարանը տալու կ'աշխատէր, բայց սառոյցի վրայ կոխելով սահեցաւ եւ շոգենաւին ու նաւամատոյցին միջեւը մնաց։ Խեղճ մարդը վայրկենապէս մեռաւ։

—Երէկ Նաբոլիէն Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանած անգլիական շոգենաւի մը մէջ Մուսթաֆա անուն գործաւոր մը աշխատած պահուն, սահելով վարի յարկը ինկաւ։ Մուսթաֆա զգայազիրկ վիճակի մէջ հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԳԸԶԳՈՒԼԷԻ բացերէն, երէկ, պարապ մակոյկ մը հոսանքէն բռնուած կ'երթար. ուրիշ մակոյկ մը մօտենալով Ախառ Գարու տարաւ զայն, ուր հասկցուեցաւ թէ Ջէնկէլքէօյի մակոյկ է, սակայն յայտնի չէ թէ տէրը ի՛նչ եղած է։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր ժամ 9ին, Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, պարտէզի մը մէջ պահապանի խրճիթ մը հրդեհ ծագելով այրեցաւ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Տեղացի լաւ հնտահաններու թիւը աւելցնելու եւ միեւնոյն ատեն շերամարոյծներուն մէջ շերամապահութեան լաւագոյն մեթոտները տարածելու եւ այսպէս Բասթէօրեան դրութեան հմուտ երիտասարդներ պատրաստելու համար, Թողեալ Հասոյթներու Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը շերամաբուծական վարժարան մը հաստատած է, որ իր վերին հսկողութեան տակ կը գտնուի։ Շերամաբուծական Վարժարանը արտաքին աշակերտներ կ'ընդունի։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Աշակերտիլ փափագողները անխտիր վարժարան կ'ընդունուին, հետեւեալ տրամադրութեանց համաձայն.— Թեկնածուները պարտին տասնըեօթը տարեկանը լրացուցած ըլլալ իրենց դպրոց մտած տարուան ապրիլ 1ին։ Տարիքի մասին ո եւ է բացառութիւն չըլլար։ Աշակերտներու ընդունելութիւնը տեղի կ'ունենայ մրցումով։ Սակայն ամէն անոնք որ նախնական եւ կամ նմանօրինակ վարժարաններէ վկայական ունին, այդ քննութենէ զերծ կը մնան։ Բերանացի կը կատարուին այդ քննութիւնները։ Ընդունելութեան խնդրանքները օրինական դրոշմաթուղթ պարունակող թուղթերու վրայ գրուած ըլլալու են, Շերամաբուծական Վարժարանին ուղղելով զանոնք մարտ 20էն առաջ։

Գրաւոր խնդրանքներուն մէջ ճշդիւ նշանակուած ըլլալու են.— Աշակերտիլ փափագող պատանիներուն հասցէն, ծննդավայրը եւ ստացած վկայագիրները։ Խնդրագիրներուն հետ պէտք է գտնուին նաեւ. 1. Ծննդեան վկայագրին պատճէնը, օրինական ձեւով պատրաստուած։ 2. Բարի վարքի վկայագիր, ձեռնհաս իշխանութեանց կամ բնակավայրին պետին կողմէ տրուած։ 3. Բժշկական վկայագիր մը, երեք տարիէ ի վեր պատուաստուած ըլլալը յայտնող։ 4. Ուսումնական վկայագիրները կամ անոնց պատճէնները։ Նոր աշակերտները պարտին մարտ 25ին (Հ. Տ.) Պրուսա գտնուիլ։

ՄՐՑՄԱՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Մրցման քննութիւնը կը կատարուի Պրուսայի Շերամաբուծական Վարժարանին մէջ, քննիչ մարմնոյ մը առջեւ, որ կը բաղկանայ վարժարանին Տնօրէնէն, Դեր-Տնօրէնէն, դասերու մարզիչէն, Պրուսայի Հանր. Պարտքի Տեսուչէն եւ Բժիշկէն։ Մրցման քննութեան թուականը ամէն տարի պիտի ծանուցուի լրագիրներու միջոցաւ։ Քննութիւնը պիտի կատարուի սա նիւթերուն վրայ.— Թուաբանութեան չորս գործողութիւնները։ 2. Գրաւոր ծանօթութիւն երկրին մէջ խօսուած լեզուներէն մէկուն։ Քննութիւնները կը կատարուին թուրքերէն լեզուով։ Քննութիւնները աւարտելէն յետոյ՝ աշակերտներու ընդունելութիւնը կը կատարուի դասակարգութեամբ։ Այսպէս ընդունուած աշակերտները կրնան անմիջապէս վարժարան մտնել։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վարժարանին դասախօսութեանց տեւողութիւնը կը գրաւէ միակ շերամաբուծական եղանակ մը, այսինքն ամէն տարուան ապրիլէն մինչեւ հոկտեմբեր։ Պրուսայի Շերամաբուծական Վարժարանին դասախօսութեանց նիւթն է շերամաբուծութիւն՝ լաւագոյն մեթոտներու համաձայն, եւ հունտերու ընտրութիւն Բասթէօրեան դրութեան համեմատ։ Շերամաբուծական ուսուցումը թէ՛ տեսական եւ թէ գործնական կերպով կը կատարուի։ Տեսական ուսուցմամբ կ'աւանդուին դասեր շերամաբուծութեան վրայ առհասարակ։ Գործնականապէս կ'ուսուցուին շերամի հունտերու բուծանումը վարժարանին մէջ եւ մանրադիտակներու գործածութիւնը։ Աշակերտները մասնակից կ'ըլլան այդ կարգի զանազան աշխատութեանց։ Շերամաբուծական ամէնէն գործօն եղանակին մէջ կը կատարուի ուսուցումը, այսինքն շերամապահութեան եւ հնտահանութեան ատեն, երկու ամիս՝ գարնան եւ մէկուկէս ամիս աշնան։

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Դասերու մարզիչին կողմէ մասնաւոր քննութիւններ կը կատարուին իւրաքանչիւր հինգ դասէ յետոյ։ Քննութեանց կարգը այնպէս մը ճշդուած է որ իւրաքանչիւր աշակերտ մէկ քննութիւն կ'անցընէ շաբթուան մէջ։ Այդ տեսական քննութիւններէն զատ, աշակերտները գործնական քննութիւններ ալ կ'անցընեն ամէն կարգի նիւթերու վրայ, եւ մասնաւորապէս մանրադիտակի գործածութեան վրայ։ Մասնաւոր քննութիւն անցընելէ յետոյ աշակերտը քննիչին կը յանձնէ իր տետրակը, որ կը ստորագրէ զայն։ Այդ տետրակին մէջ նիշ մը դրուի, որ մէկ քառորդի արժէք ունի քննութեան միջին հաշուին մէջ։ Նիշերը սապէս կը դրուին.—

0	ոչինչ
1, 2	շատ յոռի
3	յոռի
4	տկար
5	միջակ
6, 7	բաւական լաւ
8	լաւ
9	քաջալաւ
10	յոյժ քաջալաւ

Հնտահանութեան եղանակին վերջը, այսինքն աշնան, աշակերտները քննութիւն կ'անցընեն Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութեան կողմէ կարգուած քննիչ մարմնոյն առջեւ։ Աւարտական քննութիւնը կը կայանայ տեսական եւ գործնական կերպով, վարժարանական դասընթացքին մէջ աւանդուած բոլոր դասերուն վրայ։ Անոնք որ յաջող քննութիւն կ'անցընեն, վկայական կը ստանան։ Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը կը վարձատրէ առաջին հանդիսացող վեց աշակերտներ, անոնց նուիրելով մէկ մէկ մանրադիտակ՝ զանազան արժէքներով։ Վըկայական ստանալու համար առնուազն պէտք է 5 թիւը չանցնի․ անկէ վար նիշ ստացողները չեն կրնար վկայական առնել։ Եթէ ապացուցուի որ հնարանք մը գէշ հունտ հանած է, իր վկայականը ետ կ'առնուի անմիջապէս և իրողութիւնը կը ծանուցուի բոլոր լրագիրներու միջոցաւ։ Այդ տրամադրութիւնը կը գործադրուի Վարժարանէն վկայուած նախորդ աշակերտներու համար։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Աշակերտները պէտք է յարգանքով ու ակնածանքով վարուին Վարժարանին ուսուցչական մարմնոյն և պաշտօնատարներուն հետ։ Աշակերտներուն արգիլուած է բացակայիլ դասախօսութեան ժամերուն, առանց նախապէս թոյլտուութիւն ստանալու։ Վարժարանին Տնօրէնին կողմէ առաւելն ութը օրուան արձակուրդ կը տրուի աշակերտներուն, առողջական պատճառով՝ բժիշկի մը կողմէ վկայուած, և կամ ընտանեկան անհրաժեշտ գործերու հետեւանօք։ Արձակուրդի երկարաձգման վերաբերեալ ամէն խնդրանք պէտք է ուղղել Ընդհանուր Տնօրէնին միջոցաւ, որ իր կարծիքը կը յայտնէ։ Ամէն աշակերտ որ դպրոցական կամ առժամեայ արձակուրդէն յետոյ վարժարան չի դառնար, վերջնապէս հրաժարած կը նկատուի. աշակերտներուն ցանկին մէջէն անունը կը ջնջուի և վարժարան կ'ընդունուի Տնօրէնութեան կողմէ տրուած նոր և մասնաւոր որոշման մը համաձայն։ Ամէն աշակերտ որ երեք անգամ բացակայ կը գտնուի վարժարանէն, առանց նախապէս թոյլտուութիւն ստանալու, Վարժարանէն կը վտարուի։ Պատշաճ վարմունք չունեցող աշակերտներն ալ կը վտարուին։

4/17 Յուլիս 1906

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Մնակեան էֆ.ի Թատերախումբը փայլուն յաջողութեան մը ապահովութիւնն ունի այս գիշերուան ներկայացմանը համար, ինչպէս յաջող անցան իր բոլոր ներկայացումները։ Տարբերութիւնը սա է որ, փոխանակ տխուր և յուզումնալից տրամի մը, բարիզեան գեղեցիկ զաւեշտախաղ մը ընտրած է, **ՏԻԿԻՆ ՄՕՆԿՕՏԷՆ**, որ ծայրէ ծայր քրքիջներ առաջ կը բերէ հանդիսատեսներուն մէջ։ Ներկայացումը պիտի սկսի զաւեշտով մը, Օրիորդ Սիւզան, այնպէս որ այս գիշերուան ամբողջ երեկոյթը, Վարիէթէ Թատրոնին մէջ, զուարթ ժամանցի մը նուիրուած է։ Մնակեան էֆ.ի Թատերախումբին կողմէ ընծայուած այս պէսպիսութեան Բերայի թատերասէրներուն կողմէ համակրութեամբ ողջունուելուն ապացոյցը կրնանք համարել, այժմէն, օթեակներուն ու թիկնաթոռներուն մեծագոյն մասամբ վարձուած ըլլալը։

Ներկայացումը պիտի սկսի գիշերուան ժամը 4ին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Ս. Էջմիածնի շրջակայ, մանաւանդ անոր արեւելեան և հարաւային կողմերը գտնուող ընդարձակ անմշակ հողերը ոռոգելու և մշակելի դարձնելու համար քանիցս փորձեր կատարուած են։ Այսպէս, օրինակի համար, հանգուցեալ Տ. Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի օրով ռուս կառավարութեան թոյլտուութեամբ Զանկի գետէն ջրանցք մը բանալու ձեռնարկուեցաւ, և մօտաւորապէս 10,000 ռուբլի ծախսուելէն ետքը՝ այս ջրանցքը կիսկատար լքուեցաւ՝ այն պատճառաբանութեամբ թէ հողը կրային ըլլալով ջուրը կը ծծէր։ Այժմ, մասնագէտներ կը յայտարարեն որ եթէ 4000 ռուբլի եւս ծախսուէր, այն ատեն ջրանցքը պիտի կրնար իր նպատակին ծառայել։ Ջրանցքի բացումը կիսկատար մնալուն համար Ս. Էջմիածին իր այս արտօնութիւնը կորսնցուց։ Տ. Մակար Կաթողիկոսի վախճանելէն ետքը, տեղապահ Տ. Ներսէս եպիսկոպոսին օրով կրկին անգամ փորձեցին վանքին անմշակ հողերը Սեւ-Ջուր գետէն բերուած ջրանցքով մը ոռոգել։

Այս նպատակով, դարձեալ 10,000 ռուբլի ծախսուեցաւ ապարդիւն կերպով։ Հիմակ ալ, Ս. Էջմիածնի վանքը տնտեսական ո՛չ բարեյաջող պայմաններու մէջ գտնուելով հանդերձ, պիտի լուսաւորուի ելեկտրական լոյսով։ Այս նպատակին հասնելու համար քանիցս մասնագէտներ հրաւիրուած են Ս. Էջմիածին։ Նորագոյն լուրերու նայելով, վերջնապէս ելեկտրական լուսաւորութեան գործը յանձնուեր է ճարտարապետ Պ. Կիրակոսեանի, որ պիտի օգտուի Ներսէսեան լճի ջրվէժի զօրութենէն, ամբողջ վանքին ու ճեմարանին ելեկտրական լոյս մատակարարելու համար։ Այս աշխատութիւնը մեծ եռանդով առաջ կը տարուի։ Մինչեւ այսօր, ճարտարապետ Կիրակոսեան առանց վանքէն դրամ ստանալու, 30,000 ռուբլիի ելեկտրական մեքենաներ բերել տուած է Ս. Էջմիածին։

Փիրնեսի կալուածներուն խնդիրն ալ դեռ անլոյծ մնացած է։ Առաջ Ս. Էջմիածնին պատկանող այս մեծ կալուածը շատ քիչ արդիւնք կը բերէր։ Վերջին տարիներս, մանաւանդ հանգուցեալ Նահապետ եպիսկոպոսին ջանքերով վարձակալ Ռէյդէլի հետ նպաստաւոր պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ, սակայն Պ. Ռէյդէլ վարձագինը չի վճարեր, պատրուակելով թէ ինք վնաս ունի այս շահագործութենէն։ Այս կալուածական խնդրի լուծման համար Թիֆլիզի մէջ յայտնի մասնագէտ իրաւաբաններ քանի մը անգամ խորհրդակցած են, որպէս զի Ս. Էջմիածին վարձակալէն այս ընթացքին երեսէն ո և է վնաս չկրէ։ Սխալ է այն լուրը թէ Սինոդը որոշած ըլլայ վարձակալ Ռէյդէլին 160,000 ռուբլի տալ, անոր կարծեցեալ վնասուց հատուցման համար։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Այսօր, տօն Ս. Յովհաննու Մկրտչի, Ս. Պատրիարքը հեռագիր մը ուղղելով Էջմիածին, Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին, շնորհաւորեց Ն. Ս. Օծութեան անուան տօնախմբութիւնը։

⁂ Ս. Պատրիարքը այսօր շնորհաւորական քարտեր ուղղեց Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոս Վեհապետեանի, Բերայի աւագերէց Տ. Յովհաննէս Ա. քհնյ. Միրեանի, Բաղ. ժողովի անդամ Մկրտիչ էֆ. Ասատեանի և ուրիշ ծանօթ անձնաւորութեանց որոնց անուան տօնախմբութիւնն է։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Կրօնական և Քաղաքական ժողովները այս շաբթու եւս նիստ չունին, ըստ սովորութեան, և պիտի գումարուին յաջորդ շաբթու, Կրօն. ժողովը՝ յունուար 23ի երեքշաբթին, և Քաղ. կամ Խառն ժողովը յունուար 24ի չորեքշաբթին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ս. Պատրիարք Հօր ողբացեալ քրոջ Տիկին Ազատի Մ. Տէր-Ներսէսեանի մահուան տարելիցին առթիւ, Բերայի Թաղ. Խորհուրդը փափաքելով յարգանք մը ընծայել հանգուցելոյն յիշատակին, որոշած է որ յառաջիկայ կիրակի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն մատուցուին։ Բերայի Թաղ. Խորհուրդի ատենապետ Վսեմ. Ռուպէր էֆ. Եաղըճեան երէկ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, ծանոյց Թաղ. Խորհուրդի սոյն ինքնաբեր որոշումը։ Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկ. որ նոյն օր պիտի մատուցանէ Պատարագը, այսօր Ս. Պատրիարք Հօր այցելելով, կը հրաւիրէ Ն. Սրբազնութիւնը ներկայ գտնուելու և նախագահելու արարողութեանց։

⁂ Բերայի երեք նորընծայ քահանաները, Տ. Մաղաքիա, Տ. Հմայեակ և Տ. Զաքարիա որոնց ձեռնադրութեան քառասունքը լրացած էր, երէկ առաւօտ իրենց անդրանիկ պատարագը մատուցին, առաջինը՝ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, երկրորդը՝ Ս. Յարութիւն և երրորդը Բանկալթիի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին։

ՆՈՒԷՐ ՄԸ

Առաջնակարգ տպարանատէր և կազմարարատան պետ Վահան էֆ. Մատթէոսեան փառաւոր սու-մէն մը ընծայած է Ս. Պատրիարք Հօր։ Այս ոսկեզօծ եզրերով ու ճաշակաւոր կերպով շինուած սու-մէնին կամ Թղթակալին վրայ կան ոսկետառ «Մ. Օ.» տառեր (Մաղաքիա Օրմանեան) իրարու ագուցուած և եպիսկոպոսական խորհրդանշաններ՝ զատուած և [illegible]։ Վահան էֆ. Մատթէոսեան Պոլսոյ մէջ առաջին կազմատունն ունի և Մատթէոսեան տպարանն ալ վաղուց հետէ յայտնի է իր մաքուր տպագրութիւններովը։ Վահան էֆ. յօրինած է Մատթէոսեան կոչուած գիր մը, որով այժմ կը տպէ «Աստուածաշունչ»ը։ Այս գիրը այժմ գործածուող բոլորգիրէն այլ և այլ տեսակէններուն վրայ այն առաւելութիւնը ունի որ աւելի դիւրընթեռնլի է և ս-ի և ռ-ի, տ-ի և ա-ի, զ-ի և դ-ի նմանութիւնները շատ նուազած են, այդ համանման տառերը իրարմէ ջոկելու որոշ տարբերութեան համար։

Վերեւ յիշուած նրբաճաշակ ու գեղեցիկ ընծային առթիւ, Ս. Պատրիարքը շնորհակալութեան և օրհնութեան գիր մը ուղղած է Վահան էֆ. Մատթէոսեանին։

ՅԱԿՈԲ ՈՍԿԱՆ ԷՖ.Ի ՄԱՀԸ

Տխուր զուգադիպութեամբ մը, մինչ Արեւելքի շաբաթ օրուան իր «Նշմարներ»ով Գամէր կը քրքրէր Յակոբ Ոսկանին գրական և ուսուցչական բազմամեայ գործունէութեան յիշատակները, բազմավաստակ ու ալեւոր բանաստեղծ-ուսուցիչը այդ միջոցին հոգեւարքի տագնապներու մէջ կը գտնուէր իր բնակարանին մէջ, Բանկալթի, և նոյն գիշերը, շաբաթ, հոգին կ'աւանդէր՝ շրջապատուած իր զաւկներէն։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ երէկ, ժամ 8½ին, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր որ իր ներկայութեամբ ու դամբանականով արժանաւոր յարգանք մը ընծայեց հանգուցելոյն յիշատակին։ Ներկայ էին նաև Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկ., վարդապետներ ու քահանայական դասը։ Հայ և օտարազգի յուղարկաւորներու բազմութիւն մը շրջապատած էր դագաղը։ Սգակիր էր հանգուցելոյն որդին՝ Երուանդ Ոսկան էֆ., Դեր-Տնօրէն և արձանագործութեան ճիւղին ուսուցիչ Գեղարուեստից Կայս. Վարժարանին։

Մեռելական արարողութիւններէն ետք, գեղեցիկ դամբանական մը խօսեցաւ Ս. Պատրիարք Հայրը՝ բնաբան ունենալով «Եւ յիշեա՛ դու զայն որ հաստատեցեր զաւուրս մանկութեան քո» խօսքը։ Ն. Սրբազնութիւնը բացատրեց թէ ինչպէ՛ս բարիքը երախտագիտութիւն առաջ կը բերէ և երախտաւոր աստիճանը կը մեծցնէ կիրառութեան պատճանը։ Մասնաւորելով խօսքը դաստիարակութեան գործին վրայ, շեշտեց թէ ինչո՛ւ մանուկները աւելի կարօտ են բարիքի՝ այսինքն դաստիարակութեան։ Ծնողք պատճառ «կելոյ» (լինելոյ)են մանկանց, իսկ դաստիարակք «բարւոք կելոյ»։ Ասոր համար երախտագիտութիւն պարտինք դաստիարակներուն որոնք մանկութիւնը կրթելով՝ կը պատրաստեն ապագայ մարդկութիւնը։ Յակոբ Ոսկան իբր վաթսուն տարի շարունակ ծառայեց ուսուցչական ասպարէզին և իր հասուցած աշակերտներէն շատերը ծանօթ ուսուցիչներ են այսօր։ Այս տեսակէտով, ո՛չ միայն մանկութեան այլ մեր ամբողջ համայնքին օգտակար եղաւ հանգուցեալ ուսուցիչը, իբր քաջ հայագէտ ու ֆրանսագէտ, որ միանգամայն գրական աշխատութիւններ ալ ունի։ Ս. Պատրիարքը հանգուցելոյն կենսագրական ընդհանուր գիծերը յիշելով, յարեց թէ Յակոբ Ոսկան որ իր երիտասարդութեան օրերուն Հայ Հռոմէական համայնքին կը պատկանէր, Հայ Եկեղեցւոյ գիրկը վերադարձաւ որուն փարած էր ի բոլոր սրտէ, և ապրեցաւ ու մեռաւ իբր բարեպաշտ հայ և գիտուն ուսուցիչ։

Յաւարտ դամբանականին, դագաղը հանդիսաւոր թափօրով դուրս հանուեցաւ տաճարէն և եկեղեցւոյ բակին մէջ յուղարկաւորներն իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին հանգուցելոյն վշտահար որդւոյն՝ Երուանդ Ոսկան էֆ.ի։ Թաղումը կատարուեցաւ Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը։

Ս. Պատրիարք Հայրը ինքնաբերաբար ներկայ գտնուելով Յակոբ Ոսկանի յուղարկաւորութեան, ուզած էր մեծարանք մը ընծայել հայ ուսուցչութեան՝ նախագահելով անոր երիցագոյն ու բազմարդիւն անդամներէն մէկուն յուղարկաւորութեանը, ինչպէս ժամանակին ներկայ գտնուելով անուանի երաժշտապետ Կարապետ Պաղտասարեանի յուղարկաւորութեանը՝ յարգանք ընծայած էր դպրապետութեան և կ. Ս. Իւթիւճեան էֆ.ի յուղարկաւորութեան նախագահելով ու դամբանական խօսելով, փափագած էր պատուել հայ լրագրապետութիւնը՝ յանձին իր երիցագոյն անդամին։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն յուն. 25-26)

ՌԱՅԽՍՏԱԳԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

ՊԵՐԼԻՆ, 26 յուն. — Այսօր կէսօրէ երկու ժամ առաջ սկսան երեսփոխանական ընտրութիւնները 774 տեղերու մէջ միահաղոյն, և տեւեցին հինգ ժամ։ Քուէարկութեան գործողութիւնները տեղի ունեցան մեծ մասամբ պանդոկներու սրահներուն, մեծ դպրոցներու և ասոնց նման հանրային ընդարձակ սրահներու մէջ։ Ամէնէն հետաքրքրականն էր Պերլինի հնամենի մեծ մայր եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցած քուէարկութիւնը։ Ընտրական առաջին շրջանակին մէջ, ուր կը գտնուին նախարարաց ապարանքներն ու դեսպանատուները, հողային օրինաց բարեկարգիչ ընտրելի Տամաշքէ, զանազան տուներուն վրայ գունաւոր թուղթեր փակցնել տուած էր, որոնց մէջ գրուած կար «Մի՛ ընտրէք Բէմրֆ անուն հողերու չահադէտը»։ Ասոր վրայ լայնախոհները հազարաւոր թերթիկներ ցրուել տուին հերքելու համար թէ Բէմրֆ հողերու չահադէտ մըն է, և Տամաշքէն ընտրողը ընկերվարական տեմոքրատներուն յաջողութիւնը պիտի ապահովէ։ Ընտրութեան մասնակցողներուն թիւը շատ մեծ է։ Կէսօրէն ետք ժամը մէկին Շարլօդէնպուրկի ամբողջ ընտրողներուն մէկ հինգերորդ մասը տուած էր իր քուէն։ Շարլօդէնպուրկի մէջ պահպանողականները մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն։ Մեծ զուարթութեան առիթ կ'ընծայեն փողոցներէն անցնող կառքերուն վրայ փակցուած ծանուցումները, որոնցմով կոչում եղած է քուէարկուներուն՝ պահպանողականներու քուէ տալ։ Կառքի մը վրայ փայտէ թնդանօթ մը դրուած էր, ասով պահպանողական ընտրելիներու դէմ ցոյց մը ըրած ըլլալու համար։

ՏԵՄՈՔՐԱՏՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 25 յունվար. — Երեսփոխանաց այսօրուան ընտրութեան մէջ ընկերվարական տեմոքրատները ծանր պարտութիւն մը կրեցին։ Առաջին քուէարկութեան մէջ 18 աթոռ կորուսին և տասը ընտրական շրջանակներու մէջ չյաջողեցան։ Ընկերվարական տեմոքրատներուն կորուսած աթոռները շահուեցան լայնախոհներէ և ազգային ազատականներէ։ Ազատական տեմոքրատները ընտրական ուրիշ շրջանակներէ զատ կորուսին նաև Հալլէի, Մակտէպուրկի, Բէօնիկսպէրկի ու Պրէսլաւի երեսփոխանական աթոռները։ Ազատական տեմոքրատներու ծանօթ պետերը, ինչպէս Պէրնշդայն և Ֆանքուխ այլ եւս աթոռ չունին Րայխստագի մէջ. ցարդ առնուած տեղեկութիւններէն կ'երեւի թէ կեդրոնը ինչպէս նաև պահպանողականաց դիրքը անփոփոխ է։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 25 յունվար. — Ընտրութեանց արդիւնքի մասին առնուած տեղեկութիւններէն կ'երեւի թէ կառավարութեան յաջողութիւնը յուսացուածէն աւելի է։ Դեկտեմբեր 13ի մեծամասնութիւնը կատարելապէս ջախջախուեցաւ և աթոռ կորսնցնողները բացարձակապէս ընկերվարական տեմոքրատներն են։ Այս կուսակցութեան կրած պարտութիւնը շատ ծանր է։ Քուէարկութեանց մէջ ազգայնական տեմոքրատները 18 աթոռ կորուսին, որոնց վեցը շահեցան ազգայնական ազատականները, հինգը լայնախոհները և մնացեալ եօթն ալ զանազան կուսակցութիւններ։ Կեդրոնը անսասան կը մնայ։

ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՑՈՅՑԵՐ ՊԻՒԼՕՎԻ ՀԱՄԱՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 25 յուն. — Հազարաւոր անձինք խմբագրատանց առջեւ կանգնած, քուէից արդիւնքին կը սպասեն։ Ժողովուրդը համակրական մեծ ցոյցեր կ'ընէ։ Երբ Պիզմարքի, Պիւլօվի և Տէրնպուրկի պատկերները ցուցուեցան ելեկտրական լուսարձակներով, հազարաւոր անձինք կեցցէ՛ գոչեցին։ Ժողովուրդը խանդավառութեամբ իր սիրական երգերը կ'երգէր։ Երիտասարդաց ստուար բազմութիւն մը վարչապետին ապարանքին առջեւ հաւաքուած՝ յարգանքի մեծ ցոյցեր ըրաւ իշխան Պիւլօվի։

—Միայն Պերլինի մէջ ընտրութեանց մասնակցեցան 492,257 քուէարկուներ։ 1903էն ի վեր 50,000 ընտրող աւելցած է։

—Համպուրկի մէջ վերընտրուեցան ընկերվարական տեմոքրատ երեսփոխանները՝ Պէպէլ, Տիէց և Մէցկէր։ Հոն ալ ընտրական պայքարը մեծ ոգեւորութեամբ տեղի ունեցաւ. փողոցի սայլերուն, շէնքերու լուսամուտներուն, պատերու վրայ փակցուած խոշոր ծանուցումներու մէջ, և նոյն իսկ ելեկտրական թրամուէյներու սառած ապակիներուն վրայ ընկերվարական տեմոքրատ ընտրելիներու անունները ցուցուած էին։ Նաւահանգստին մէջ, նաւաստիներու միջոցաւ քուէատոմսեր բաշխուեցան։ Բազմաթիւ ընտրողներ օթօմօպիլներով և կառքերով հեռաւոր վայրերէ փութացին իրենց քուէն բերելու։

ՆՈՐ ՌԱՅԽՍՏԱԳԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 25 յուն. — Կէս պաշտօնական լուրերուն նայելով, Նոր Ռայխստագը պիտի գումարուի փետր. 14 հինգշաբթի օրը։ Վստահաբար կը հաւաստեն թէ Վիլհէլմ կայսրը անձամբ պիտի բանայ Ռայխստագը գահաճառով մը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 24 յուն. — Երեսփոխանական ժողովի նաւային յանձնաժողովը հաւանութիւն տուաւ 95 միլիոն տոլարի վարկ մը բանալու, որուն մէջ է նաև ուրիշ մեծ մարտանաւի մը և երկու թորփիլանաւերու շինութեան պէտք եղած ծախուց վարկը։ Հետեւապէս Մ. Նահանգները Տրէտնօթ անգլիական խոշոր մարտանաւին պէս երկու նաւ պիտի ունենան։ Ընդծովեայ նաւերու շինութեան համար ալ երկու միլիոն տոլար քուէարկուեցաւ, որոնց համար անցեալ տարի հաճութիւն տրուած էր։ Որոշուեցաւ նաև 3000 նաւազ և 900 նաւային զինուոր աւելցնել։

ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 23.— Ֆրանսական կառավարութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրերը թէ ինք բանի մը միջոցներու դիմած է ֆրանսական արժեթուղթերուն արժէքը բարձր բռնելու համար։ Կառավարութիւնը երբեք նպատակ չունի նոր օրէնսգիծով մը պանքաները ստիպել որ իրենց պահեստի գումարներուն կէսը ֆրանսական ռանդի գնման յատկացնեն։

ՄԱՐՈՔԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՓԱՐԻԶ, 23 յունվ. — Ֆրանսայի և Սպանիոյ խմբագրած դեկուցագիրը այսօր հրատարակուեցաւ։ Երկու պետութիւնները կը յայտնեն թէ Մարոք վճռած է բարեփոխումներ ներմուծել և թէ նաւային ցոյցը իր նպատակին հասաւ։ Ֆրանսա և Սպանիա անմիջապէս պիտի սկսին ոստիկանութեան կազմակերպութեանը։ Արդէն մարզիչ սպաներ նշանակուած են։ Կը յուսացուի որ Մարոքի կառավարութիւնն ալ ամէն կերպով պիտի նպաստէ վերոյիշեալ կառավարութեանց։

ՓԱՐԻԶ, 22 յունվ. — Մարոքեան պանքայի համար կանոնագրութիւն մը կազմող յանձնաժողովը Ֆրանսայի պանքայի տնօրէն Մ. Կ. Բալէնի նախագահութեամբ քանի մը նիստեր գումարեց և ամբողջական կանոնագրութիւն մը կազմեց, որ պիտի ներկայացուի յառաջիկային Բարիզ գումարուելիք Մարոքի Պանքայի բաժնետէրերու ժողովին։

ՓԱՐԻԶ, 24 յունվ. — Թանճէրէն հեռագրեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն Մարոքի զինուորներու Քաիտ Ջէլալիի դէմ ըրած արշաւանքի մասին. — Այդ զինուորներն առաւօտուն քանի մը թշնամի գիւղեր գրաւեցին և այրեցին, Պէնի Մսուարներու մէկ մասը անոնց դիմադրեցին, բայց թնդանօթի հարուածներով իրենց դիրքերէն ետ մղուեցան և մեծ կորուստներ կրեցին։ Մարոքի զինուորները անմիջապէս 15 հոգի գերի բռնեցին։ Երկու ժամ ետքը Մարոքեան բանակը հանդիպեցաւ Էլ Կամիտ որ Քաիտ Ջէլալի եղբայրն է։ Ճակատամարտին մէջ Էլ-Կամիտ վիրաւորուեցաւ և փախաւ։ Էմիրին բանակը մեծ քանակ աւար ըրաւ։ Իրիկունը Մարոքի բանակը յարձակում գործեց այն տան վրայ, ուր ամրացած են Քաիտ Ջէլալ և Էրայսուլի։ Գիշերուան մթութեան պատճառաւ յարձակումը երրորդ անգամ ըլլալով կրկնուեցաւ։ Թշնամին 15 մեռեալ ունէր. զինուորներէն երեքը վիրաւորուեցան։

ԹԱՆՃԷՐ 24. Մարոքի զօրախումբը կէս գիշերին թողուց իր բանակատեղին, որովհետեւ Էրայսուլիի և Ջէլալի պաշտպանները բուռն յարձակումներ գործեցին և 20 զինուորներ սպաննեցին։ Լիտոնային ցեղերուն մեծագոյն մասը Մարոքի զօրախումբին կողմն անցան։ Հաւանականաբար Էրայսուլին փախած է դէպ ի հարաւ անանցանելի լեռներ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՐԼԻՆ 24. Պերլինի ռուսական դեսպանատան կցորդ ֆօն Միլլէր՝ Ֆոսիշէ Ցայթունկի մէջ հերքում մը հրատարակեց, որուն մէջ կը յայտարարէ թէ բոլորովին սուտ են այն լուրերը թէ ռուս կառավարութիւնը կը բանակցի դրամատէրներու խումբի մը հետ՝ նոր փոխառութիւն մը կնքելու համար։ Պ. ֆօն Միլլէր կը յայտարարէ թէ այս լուրը բոլորովին անհիմն է, նախ այն պատճառաւ որ երկաթուղիի այն գիծերը, որոնք ըստ լուրին նայելով իբր կանխավճար պէտք է գրաւ դրուին, մասնաւոր ընկերութեանց կը պատկանին և ռուս կառավարութիւնը անոնց վրայ որ և է իրաւունք չունի, որով կարելի չէ խօսիլ որ և է «պետական իրաւունք գրաւի դրուելուն» վրայ։ Ֆոսիշէ Ցայթունկի այն ենթադրութիւնն ալ թէ փոխառութիւն կնքելու համար փորձեր կատարուելու ընթացքին մէջ են, կարելի չէ ռուս կառավարութեան բանակցութիւններով մեկնել, այլ ծագում առած են անկէ որ կարգ մը ռուս դրամատէրներ խորհրդակցութիւններ ունեցած են ֆրանսական ելմտական աշխարհին պատկանող անձնաւորութեանց հետ, որպէս զի ի պահանջել հարկին անոնք ալ օտար դրամագլուխներու Ռուսիա գալուն օժանդակեն, ռուս ճարտարարուեստին զարկ մը տալու համար։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻՈ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ֆրանսական կառավարութեան փափաքն է որ Աւստրիոյ և Սերպիոյ միջեւ նորէն առեւտրական բարւոք յարաբերութիւններ հաստատուին և այս մասին կատարուած փորձերը ի դերեւ ելած չեն և ֆրանսական կառավարութիւնը յաջողած է Պելկրատի մէջ հաշտասիրական ազդեցութիւն մը բանեցնել։ Ֆրանսայի հաշտասիրական այս քաղաքականութիւնը անշուշտ ներկայ Քլէմանսօ-Բիշօն նախարարութեան օրով որդեգրուեցաւ։ Ֆրանսայի կողմէ այն օրէն վերջ, երբ Սառիէն-Պուրժուա դահլիճին օրով ֆրանսական կառավարութիւնը, սերպիական 90 միլիոնի փոխառութեան արժեթուղթերու գնումը երաշխաւորեց, որուն շնորհիւ միայն փոխառութիւնն ալ յաջողեցաւ։

Ներկայիս ալ, ֆրանսացի ելմտագէտներ կը պատրաստուին, փետրուարի կէսերուն, նոր փոխառութեամբ հրապարակ ելլել, որով Ֆրանսայի փափաքն էր որ Աւստրիոյ և Սերպիոյ միջեւ տիրող վէճերը կարգադրուէին։ Սերպիական ելեւմուտքը պիտի շահէր ատով, և փոխառութեան արժեթուղթերու հրապարակ հանուիլը ապահովապէս մեծ յաջողութիւն պիտի ունենար։ Բովանդակութիւնը սերպիական ծանուցագրին, որ այս օրերս Աւստրիա-Հունգարիոյ կողմէ եղած հարցումին իբր պատասխան մեծ յապաղումէ մը վերջ Պելկրատի աւստրիա-հունգարական դեսպանին յանձնուած է, կը նուազեցնէ այն անակնկալութիւնը թէ շուտով Աւստրիա-Հունգարիոյ և Սերպիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող մաքսային վէճը պիտի կարգադրուի, որովհետեւ սերպ կառավարութիւնը ետ առած է ժամանակին տուած մէկ որոշումը, որով կը խոստանար տարեկան 26 միլիոնի ճարտարարուեստական յանձնարարութիւններ ընել աւստրիա-հունգարական գործարաններու մէջ։ Սերպիա այս յանձնարարութիւնները զանազան երկիրներու վրայ պիտի բաժնէ՝ եղած մատուցումներուն համաձայն։

Սերպիական նոր 4½ առ հարիւրով փոխառութիւնը Բարիզի մէջ հրապարակ պիտի ելլէ 95ով։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 26 յուն. — Նախարարութիւնը գոհ է ընկերվարականներու պարտութեան համար, վասն զի քսան աթոռ կորսնցուցած են։ Նախարարութիւնը իր յաղթանակը ապահով կը նկատէ։ Քաղաքին մէջ նախարարութեան ի նպաստ արտայայտութիւններ կատարուեցան։ Կայսրը շատ գոհ է, երկուշաբթի օրը պալատ հրաւիրեց նախորդ Ռայխստագին ատենապետ Պ. Պալլէստրէմը։ Կայսրը նախարարապետին բնակարանը երթալով զայն շնորհաւորեց։ Ժողովուրդը համակրութեամբ ողջունեց կայսեր անդրանիկ զաւակը։

ՍՕՖԻԱ. — Սօպրանիէի մէջ աղմկալից նիստ մը տեղի ունեցաւ՝ նախարարական ծրագրի մը քուէարկութեանը առթիւ։ Վիճաբանութիւնը երեք օր տեւեց և ընդդիմադիրները ամէն ջանք ըրին զայն չյաջողցնելու համար, բայց վերջապէս քուէարկուեցաւ՝ աղմուկի մէջ։ Նախկին նախարարապետ Տանէվ յայտարարեց թէ ընդդիմադիրներու զանազան մասերը միացած են, որպէս զի նախարարութիւնը հրաժարի։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Բուրոգաթքին ու Լինէվիչ զօրավարները նորէն շնորհաց արժանացան։

ԺԸՆԷՎ. — Ձմեռը խիստ սաստիկ է։ Լէման լիճը բոլորովին սառած է։

—Զուիցերիոյ նախագահին եղբօրորդին՝ Միլլէր գնդապետը ընդհանուր քննիչ առաջարկուեցաւ Մարոքի միջազգային ոստիկանութեան։

ՓԱՐԻԶ. — Օրերսյի մօտ ստորերկրեայ շինութիւններ կատարուած ատեն նախապատմական ժամանակէ մնացած եղջերուի մը կմախքը գտնուեցաւ։

—Բիէռ Լօթի Գահիրէ հասաւ, ուր «Օ բիէ տէ Բիրամիտ» անուն գործ մը պիտի պատրաստէ։

ՄԱՏՐԻՏ. — Պահպանողականներէ կազմուած նոր նախարարութիւնը օրինական երդումը կատարեց։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ. — Միլիոնատէր Ռոքֆէլլէր իր անունով համալսարան մը հաստատեց Չիքակոյի մէջ։

— Սան-Ֆրանչիսքոյի իշխանութիւնները խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնեն՝ ճափոնական գաղթականութեան դիմադրելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ. — [illegible] արքայի կառավարիչը պիտի հրաժարի։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ. — Պ. Րուզվէլթ ընտրելի պիտի չներկայանայ նախագահական նոր ընտրութեանց. գէթ առժամապէս պիտի քաշուի քաղաքականութենէ։ Մէկ քանի լրագիրներ Պ. Րուզվէլթի յաջորդ ցոյց կուտան Պ. Թաֆթը։

— Օրմոնտի (Ֆլորիտա) մէջ ինքնաշարժ կառքի մրցում կատարուած ատեն, Մարիօթ որ ժամը երկու հարիւր մղոն արագութեամբ կ'երթար, տասը մէթր խորութեամբ փոս մը գլորեցաւ՝ անկիւն մը դարձած ատեն։ Կառքը կտոր կտոր եղաւ և Մարիօթի կողերը խորտակուեցան։

ՎԻԷՆՆԱ. — Կայսրը ունկնդրութիւն շնորհեց Աւստրիոյ ու Հունգարիոյ նախարարապետներուն. վերջինոյն հետ մէկ ժամ տեսակցեցաւ։ Լէոպոլտ պատուանշանի մեծ խաչը տրուեցաւ Աւստրիոյ նախարարապետին։

ԼՈՆՏՈՆ. — Բորթլէնտի մէջ չիմէնթոյի գործարանէ մը հրդեհ ծագելով, ամբողջ շէնքը այրեցաւ։

ՊԵՐԼԻՆ. — Կայսրը Կարմիր Արծուի պատուանշանին երկրորդ կարգը տուաւ գաղթային վերատեսուչ Պ. Տէրնպուրկի։

ՉԷԹԻՆԵԷ. — Սեւ Լերան Նախարարութիւնը, որուն նախագահն է Պ. Սատուլէվիչ, հրաժարեցաւ։ Նիքոլա իշխանը ընդունեց այդ հրաժարականը։

ՎԱՌՆԱ. — Նաւահանգիստը մէկ քանի օրէ ի վեր սառած է, որով շոգենաւերու երթեւեկութիւնները դադրած են։ Պուրկասի նաւահանգիստն ալ սառած է։

ՄԱՏՐԻՏ. — Վատիկանի քարտուղար Մէրրի տէլ Վալ կարտինալը շնորհաւորեց Մատրիտի պապական նուիրակը՝ Սպանիոյ նախարարութեան հրաժարելուն աջակցած ըլլալուն համար։

ՊԵՐԼԻՆ. — Խորհրդարանական ընտրութեանց արդիւնքը սապէս է. — Ցարդ ընտրուած են 41 պահպանողական, 10 նախարարութեան կուսակից, 18 լեհ, 89 կեդրոնէն, 20 ազգայնական-ազատական, 29 ընկերվարական, 47ն ալ ուրիշ կուսակցութիւններէ։ Հարիւր վաթսուն ընտրութիւններ ալ համեմատականի մնացած են։

ՎԵՆԵՏԻԿ. — Ջրանցքները և լճակները սառեցան։ Ֆլորէնցայի մէջ Առնօ սառեցաւ։

ՄԱՏՐԻՏ. — Ազատական կուսակցութեան թերթերը, խօսելով նոր դահլիճին կազմութեանը վրայ, կ'ըսեն թէ Խորհրդարանին քաղաքական խումբերու կազմութիւնը նկատողութեան առնելով, որ և է մեծամասնութիւն կարելի չէ, հակառակ մէկ քանի ազատականներու պաշտպանական աջակցութեանը։ Ուստի Խորհրդարանին մօտաւոր լուծումը անխուսափելի կ'երեւայ։ Ընկերակցութեանց օրինագիծը ետ առնուեցաւ Երեսփ. ժողովին օրակարգէն։

ՊՕՒԽՐԷՇ. — Ցուրտէն մէկ քանի մարդեր պաղահարեցան, մանաւանդ Մոլտավիոյ մէջ։ Ջերմաչափը զէրոյէն վար երեսունմէկ աստիճան ցոյց կուտայ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Մինչեւ որ ծովային նախարար Պ. Պիրիլէվի հրաժարականը և Տիքօվ ծովակալին անոր յաջորդելը պաշտօնական հանգամանք ստանայ, Տիքօվ ծովակալը պիտի վարէ նոյն պաշտօնը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 13/26 Յունուար		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	105 16
Ամէնէն բարձր գին	»	105 16½
Ամէնէն վար գին	»	105 13
Պուլկլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	153 ¼
Ամէնէն բարձր գին	»	153 ½
Ամէնէն վար գին	»	153 ¼
Թրոնվայ	»	74 —
ԲԱՑՈՒՄ 15/28 Յունուար		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	105 14
» » ժամը 7ին	»	105 15
Պուլկլի Երկաթուղի	Ֆր.	152 ¾
» » ժամը 7ին	»	152 ¾
Քարտէ Կ. Պոլսոյ	Գ. Կ.	440 50
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սէրի	»	518 —
» » Բ. սէրի	»	515 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	18 50
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41 50
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	5 —
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	5 —
Օսմ. Ծխախոտ		20 09
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11 45
» ժուիսանս		6 60
» պարտաթուղթ		482 —
Թրոնվայ	Ֆր.	74 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		355 —
Պալիս Քարտ Այտըն	Փ. Կ.	707 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6 25
Սալօնիքի պանքա		175 —
Մերսին Ատանա պարտթ.	Փ. Կ. Ա. Ո.	16 62
Քաղաքաւ. [illegible]		124 —
» սովորական		117 ½
» 5 պարտաթուղթ	Փ. Կ.	88 —
Քարտէ Իզմիրի		596 —
Փոխառ. Հէլլէնական 5 %		260 —
Հէլլէնական պարգեւաւոր թուղթ		434 —
» » »	Օ. Ո.	4 —
Լաւրիոն	Ֆր.	100 —
ԱԹԻԼԱՆՑ		
Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 50
» » 8 »		4 50
Պուլկլի Երկաթուղի	Ֆր.	1 —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		

	Գնում	Վաճառում
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	110 —	— —
» չէք »	110 —	110 12½
Բարիզ 3 ամիս ֆր.	— —	— —
» չէք »	22 95	22 85
Պերլին մարք	18 65	18 60
Վիէննա քուռոն ֆիօրին	21 93	21 87

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109 38
Ֆրանսական	»	87 08
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Բօլ Իմփէրիալ	»	90 20
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 25
Արծաթ մանրուք	»	104 —
Մէճիտիյէ	»	100 20
[illegible]	Օ. Ո.	8 67

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 26 Յունուար		
Միացեալ Օսմ. պարտթ.) բաց.	Ա. Ո.	96 75
) գոց.	»	96 75
Պուլկլի Երկաթուղի	Ֆր.	153 25
Թրոնվայ	»	76 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	693 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	457 —
Պալիս Քարտ Այտըն	Փ. Կ.	707 —
Օսմ. մաքսատուն	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	Փ. Կ.	94 57
Քրէտի Լիոնէ	»	1227 —
Ռուսական 5 %	»	88 20
Իտալական Ռանթ	Փ. Կ.	101 55
Սպանիական արտաքին	Փ. Կ.	94 87
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 220
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —
ԼՈՆՏՈՆ, 26 Յունուար		
Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	95 75
) գոց.	»	95 75
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 75
Եգիպտական միացեալ	»	— —
Անգլիական քոնսոլիտէ	»	87 06

ԱՌԱՋԻՆ ՍԷՐ
Գրեց՝ ՓԱՅԼԱԿ

Հոգեբանական այս գեղեցիկ վէպին ընթերցումը կը յանձնարարենք իբր գրական շատ հաճելի ժամանց մը, որ միեւնոյն ատեն իր բանաստեղծական ոճին ու բարոյալից պարունակութեանը շնորհիւ, մեծ հետաքրքրութեամբ կրնայ կարդացուիլ, ընտանեկան շրջանակներու մէջ առհասարակ։

Կը ցեղուի բոլոր գրավաճառներու քով
Գին 4 ղրուշ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆռանք, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն ֆռանքի չափ:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են: Յիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1 00 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3: Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն:

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով

3 օր 100–150 ոսկի գումարի համար
6 » 151–200 » » »
10 » 201–500 » » »
15 » 501-10 0 » » »
30 » 1001 և անկէ վեր » »

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքային դրամ աւանդողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անոր սեփականատիրոջ անունով՝ բայց այդ [illegible]

Խնայողական Սնտուկէն [illegible] Վինըր [illegible] կը զբաղի [illegible] սեղանատնական [illegible] գործառնութիւններով

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1805ԻՆ

Կ. Պոլիս, Մէրճան փողոց, թիւ 57

Ազգ. Կեդր. Վարչ. Ուսում. Խորհրդոյ Կրթական Ծրագրին համաձայն պատրաստուած դասագիրքեր:

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԿԱՄ ԾԱՂԿՈՑ	փրկ.
Մանուկներու Ա. Գիրքը կամ Հարպիկ Քերական	5
Մարգրիտներ ձեռագիր և տպագիր պատկերազարդ	50
Մանուկներու Բ. գիրքը բազմապատկեր	60
Մանկավարժական Քերականութիւն Ա. մաս, պատկերազարդ	50
ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ - Ա. եւ Բ. տարի	Ղրշ.
Սիրուն զբօսարան պատկերազարդ	2
Զրուցարական նոր ընթերցարան կամ Մանուկներու Գ. Գիրքը	3
Արծաթմասեանի փոքրիկներու շարադրութեան գիրքը պատկերներով	3
Մանկավարժական Քերականութիւն Բ. մաս. ութը մասունք բանին կ'ուսուցանէ պատկերներով	3
Մանկավարժական թուաբանութիւն պատկերներով ուսանելի	3
Իրագիտութեան դասեր բոլորովին նոր պատկերներով	3½
Գեղեցիկ զբօսարան Թրքախօս տղոց պատկերազարդ	2
Գեղեցիկ զբօսարան Թրքախօս տղոց Բ. տարի	3
Մարմնամարզութիւն առողջապահական առանց գործիքի 45 ձեւերով	5
ՄԻՋԻՆ ԸՆԹԱՑՔ. Ա. եւ Բ. Տարի	
Ոսկեմասեանի հայ տղոց պատկերազարդ	4
Գոհարմասեանի նոր ոճով ընտիր գիրք մը պատկերազարդ	5
Մանկավարժական Քերականութիւն Գ. մաս. անմիջական ոճով կ'ուսուցանէ համաձայնութիւնը պատկերներով	4
Հայերէն լեզու կամ Վարժութիւն գրաբարի Ռոպերդսոնի դրութեամբ, առանց հոլովները և բայերը ի բերան ուսանելի	4
Համառօտ պատմ. Օսմանեան մինչեւ մեր օրերը	4

Ամէն ուսուցիչներ այս գիրքերը անպատճառ տեսած պէտք է ըլլան, երբ կ'ուզեն որ իրենց վարժարանները արդիւնաւոր շրջան մը բոլորեն:

ԾԱՆՕԹ.—Կարճ միջոցի մէջ անգլիերէն ուսուցանող միակ գիրքը՝ Մայսթէրշաֆթ սիսթէմը սպառելու մօտ ըլլալուն 30 ղրուշի պիտի բարձրանայ գինը, իսկ ֆրանսերէն Մայսթէրշաֆթ սիսթէմով գիրքի գինը 30 ղրշ., անփոփոխ է:

Կաղանդի առթիւ նուէրի գիրքեր, փառակազմ Օրացոյցներ կամ Տարեցոյցներ պատրաստ կը գտնուին, **ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ**:

Փոքրիկ յանձնարարութեանց փոխարէն նամականիշ ալ կ'ընդունուի: 10—7

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս 2|14 եւ 320 Սեֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըր խան, Հէզա էն փողոց, թիւ 14, Բօօրէքրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս. Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պաղչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ:
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու թիւ 10:
Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց:
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Եմին-Էօնիւ, Պաղչէ Գաբու, Իզմիր փողոց:
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան:
Գատըգիւղ, Քեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ:
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մօտա ճատտէսի:
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի:
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի. Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօլքոս Եօանիտէս, Նաւակատան մօտ:
Շիշլի, Մ. Ե. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, թիւ 137:
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, թիւ 12, Թիւնէլ խան:
Բէնտիք, Բ. Սօմմարիպա:
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.:
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ:

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ: 50—37

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. արդիւնք չըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններու մէջ:

Բերա) 1. Մեծ փողոց. Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 34 և 34² կրկին:
) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց:
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ:
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց:
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2:
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13:
Սկիւտար) Չարշը Պօյը, Թիւ 120:

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց. Թիւ 348 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը: 16 50—43

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

VICTORIA DE BERLIN

Ունի օժիտի, թոշակի ճիւղեր

Ապահովագրեալ գումար 1904ին	Ֆր.	1,491,279
Պահեստի դրամ 1904ին	»	605,718,000

Հաստատուած 1853 սեպտ. 20ին արքայական հրովարտակով եւ ուղղակի կառավարութեան հսկողութեան ներքեւ:

ԸՆԿ. ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
Օսմ. Կայս. Պանքա եւ Բրէսի Լիօնէ

Վարիչ գործակատարութեան
ԱՐԱՄ ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Լիազօր Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՖՈՍԿՈԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա, Արապեան խան

50—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3[illegible]09	Սաֆօ	1119
Ալէրթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	372[illegible]	Միքատօ	3[illegible]57	Սիրիս	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1[illegible]57	Սիլվիօ	119
Արիոստօ	2277	Տրակօ	1713	Հումպէր	595	Մոնտէպէլլօ		Սցէրօ	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	534	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	[illegible]264	Եկքօ	3464	Իտալօ	5[illegible]40	Նէրօ	1[illegible]33	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	448[illegible]	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	[illegible]080	Օտրա	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	84	Քէլսօ	05[illegible]	Օրացիօ	4036	Թօլէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քօլրինօ	23[illegible]7	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոլօ	17[illegible]0	Պալէրմօ	[illegible]637	Վասքօ	1914
Գադօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Փօլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	227[illegible]	Րիալթօ	3329	Վըլթուրն	239
Օսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1[illegible]43	Րինալտօ	1553	Եէլսօ	1350
Գոլորատօ	4[illegible]35	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3[illegible]91	Րոլլօ	613	Զէնօ	1200
Գօնկօ	2805	Կօզօ	10[illegible]	Մալմօ	724	Րօճէս	1789	Թօրօ	
Գորսօ	895	Կրսանօ	695	Մարէնկօ	1[illegible]73	Րողացիս	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով բլէն հոս հասած են.
Բլիօ շոգենաւը, Նաւապետ Արմսթրոնկ:

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Բլարօ շոգենաւը Նաւապետ Պիլտինկ. ամսոյս 20ին:

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22 24 Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—47

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 30 սեպտ.ի 1906

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի		ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի	
Բաժինք չգանձուած	5,500,000	—	Դրամագլուխ	11,000,000	—
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	2,825,477	13	Պանքատոմսք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	1,340,053	—
Պետական արժէթուղթք	1,896,434	10	Վճարելի փոխանակագիրք	2,565 339	04
Զանազան արժէթուղթք	3,419,171	25	Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պահանջողք	1,465,903	25
Գանձելի փոխանակագիրք	3,947,985	82	Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	11,048 019	32
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձ — պարտականք	1,651,664	98	Վճարելի շահաբաժինք	37 740	—
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	3,454,858	25	Կանոնական պահեստ	983 258	43
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց եւ վաճառաց	5,997 306	51	Զանազանք	633,774	68
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	261,207	80			
Զանազանք	119,981	88			
Օ. Ո.	29,074,087	72	Օ. Ո.	29,074,087	72

Վաւերացեալ ճշդութիւնն [illegible]

Տնօրէն	Ընդհ. Տնօրէնի օգն.	Հաշուակալ
Ժ. ՏԷՖԻՍ	Ա. ԲԱՆՃԻՐԻ	Օ. ՊՐԱՆԻ

ԱՊԱՌԻԿ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

Ամէն անուան յատուկ սկզբնատառով ադամանդազարդ ոսկի մատնիներ

Հէրճայի վաճառատունը՝ գոհարեղէններու, ոսկի և արծաթ շղթաներու, գրպանի, պատի և քօնսօլի ժամացոյցներու մասնաւոր վաճառումէն զատ՝ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն վստահութենէն քաջալերուած, այս անգամ կը փութայ յայտարարել թէ՝ ամէն եղանակի յատուկ վերջին նորաձեւութեան վրայ պատրաստ ունի արանց, կանանց և տղայոց համար ամէն տեսակ հագուստներ ու անձրեւի համար մաշամպա վերարկուներ, նաեւ ճերմակեղէններ, ֆանթէզիներ և Թօհաֆիյէներ ու կօշիկներ: Ունի նաեւ կահկարասի, ձիթոնի լամբարներ, մանճաղալներ, եւրոպական ու անգլիական գորգեր, գեանի մաշամպաներ, կրամոֆօններ ու պիսիքլէթներ՝ ամենավերջին կատարելութիւններով:

Հէրճայի վաճառատունը մայրաքաղաքիս մէջ միակն է, որ շահած է հանրութեան վստահութիւնը և գոհունակութիւնը, իր ապրանքներուն տոկունութեան և ոսկիներու մաքրութեան, ձեւաւորութեան և աժանութեան համար:

ԱՊԱՌԻԿԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Գնուած ապրանքին հարիւրին 20ը միայն կանխիկ, իսկ մնացեալ գումարին համար շաբաթական հարիւրին 5 վճարմամբ պատրաստ է հայթայթել:

Վաճառատունս հաստատուած է

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅ, ՈՍԿԵՐՉԱՑ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 13

Անգամ մը այցելել բաւական է համոզուելու համար թէ Հէրճայի անմրցելի կազմակերպութեամբ մը ի վիճակի է այսօր գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները:

Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ
Սակարկութիւն չկայ 50—9

Տարաքական վճարմանց համար խումբեր միշտ պատրաստ են

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կառախմբ. երթեւեկ
1906 Սպտ. 14 (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ
ԳՕՆԻԱ—ԷՐԷՅԼԻ ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառխմ. 622 Ապր. և Ճմբ.

Կայարան		Առաւ.
Գօնիա	մեկ.	12 [illegible]0
Գաչին խան		1 01
Զումրա		1 45
Արրգ Էօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմն.	3 13
	մկն.	3 28
Սիտրօվա		3 54
Այրանճը Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 45
	մկն.	6 05
Պուլկուրլու ժմն.		6 20

ԴԱՐՁ Կառխմբ. 621 Ապր. և Ճմբ.

Կայարան		իրիկ.
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմն.	6 53
	մկն.	8 50
Ալաճա		9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ		10 01
Սիտրօվա		10 43
Գարաման	ժմն.	11 07
	մկն.	11 22
Մանտարուն		11 55
Արրգ Էօրէն		12 24
Զումրա		1 —
Գաչին խան		1 36
Գօնիա ժմն.	իրիկ.	2 05

50—21

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.— 1896ի 5% օսմ. պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1901 յունուարին աւարտող պարտաթուղթերու թիւ 9 կտրօնները եթէ բնաւ չներկայացուին մինչեւ 31 դեկտեմբեր/13 յունուար, ջնջուած պիտի համարուին: 10—8

⁂

Մաքսային 5% փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1901 յունուար 1ին աւարտող թիւ 29 կտրօնները եթէ երբեք չներկայացուին, մինչեւ դեկտեմբեր /1331 յունուա ջնջուած պիտի համարուին: 10—8

⁂

ԱԶԴ.—Թէմպէքէի 4% Բրիօրիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1901 փետրուարին աւարտող նոյն պարտաթուղթերուն թիւ 16 կտրօնները եթէ վճարման համար չներկայացուին մինչեւ յառաջիկայ 31 յունուար/13 փետրուար, ջնջուած պիտի համարուին: 12—4

ՏՈՔԹ. Գ. ԶԱՐԻՖԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱԿԱՆՋԻ, ՔԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ ԵՒ ԲԵՐՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Որ երկեմն իբր օգնական բժիշկ պաշտօնավարած է Փարիզի կառավարական հիւանդանոցներուն մէջ, այժմ Կ. Պոլիս վերադարձած ըլլալով, կը բնակի Բերա, Թագսիմ, Ըթըր փողոց թիւ 6 (դաղղիական հիւանդանոցին ետեւը), և հիւանդ կ'ընդունի բաց ի երկուշաբթիէն ամէն օր կէս օրէ վերջը:

Շաբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ: 40—9

PHOENIX ASSURANCE Ld. Co

«ՖԻՆԻՔՍ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՐԱ 1782ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով:

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով:

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ. Ցարդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի:

Ընդհ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց: Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքթորիա խան, Պանք Օրօմանի մօտ, Ղալաթիա:

Փոխ գործակալ ի Պոլիս
ՃԻՎԱՆ ԹԻՒԲԷԵԱՆ
50—43 Ֆինտըքեան խան

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Մեդէ	Նայթօգրիս
Միքնէ	Էմէյօսիս
Ռափաէլ	Թօլգրիս
*Էլլար	Մոէրիս
Նաւարքօ	Ֆոյնիքի
Նաւփոէն	Ֆարօս
	*Թէպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են. Նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին: [illegible]
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 5
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսէ հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթալ խան, Պաղչէ գաբու. Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—18 31 Ճէյմս Սդրիդ. Լիվրբուլ.

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Յուն. 28ին, Սիրքասի, Սեւ ծովէն
Փետր. 5ին, Ֆրիծի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Յուն. 29ին, Սիրքասի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա:
Փետր. 6ին, Ֆրիծի, Տրապիզոն եւ Պաթում:

Ա կարգ Փարիզի համար 200 ֆր
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ:
15 50—43 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Րումէլի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն 222րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի 1907 յունուար 18/31ին, կէս օրէն յետոյ ժամը 10ին, Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ, հրապարակաւ, ելմտական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեանց և Օսմ. Կայս. Պանքայի պատուիրակներուն ներկայութեան:

Կ. Պոլիս 17/20 յունուար 5—4

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (48)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՈՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԱՐՁԱԿԱԶԷՆՆԵՐՈՒ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ

—Ալեքսանտր, բարեկամս, եղբայրս... Տարաբախտ զոհ, հէգ մարտիրոս... Ա՜հ, անիծեա՜լ ըլլայ դահիճը:

Ռոմէն, ծնրադրած, դէպ ի իրեն քաշեց սպաննեալը, իր շրթները դնելով անոր կապուտցած ճակտին վրայ:

—Անմեղ է, կ'ըսէին դատախազին աչքերը, որոնք դատաւորին ուղղուած էին:

—Եթէ երբեք ճարտար կատակերգակ մը չէ, ինչպէս կ'ենթադրէիք քիչ մը առաջ, պատասխանեցին հարցաքննիչ դատաւորին աչքերը:

Կիպօ, որուն յօնքերը պռստած էին և ռունգունքը կը դողդոջէին, կը նմանէր դիշակերի մը, պատրաստ՝ իր զոհին վրայ յարձակելու:

—Շատ կորովի մարդ մըն է, կը խորհէր ան, բայց ես ալ կամքի տէր եմ: Այնքան լաւ պիտի պրպտեմ իր կեանքը որ եթէ անպատիւ արարք մը գոյութիւն ունենայ, անմիջապէս երեւան պիտի բերեմ: Պարո՛ն դղեկատէր, քեզի հետ գործ ունինք այսուհետեւ:

Լաւ որսորդութեան մը յոյսը տգեղ ծամածռութիւն մը առաջ բերաւ Կիպոյի շրթունքներուն վրայ:

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԵՄԷԿԵՐՈՐԴ

ԱՆՄԵՂ ՄԸ

—Ուրեմն, պարոն տը Սէրիսօլ, չէք ուզեր ըսել թէ այս առտու ի՛նչ ընելու գացիք Բարիզ:

Հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ եղած այդ հարցման յոխորտանօք պատասխանեց Ռոմէն.

—Պարոն, դատիս նախնական հարցաքննութիւնը կը կատարէ՞ք միթէ: Այդպէս կ'ենթադրեմ ձեր անխորհրդապահ հարցումներէն, որոնք զարմանք կը պատճառեն ինծի: Բացարձակ անկեղծութեամբ պատմեցի ինչ որ գիտէի խեղճ բարեկամիս վրայ, բայց հարկ չեմ տեսներ իմ կեանքիս մասնաւոր պարագաները յայտնելու ձեզի, որոնք բոլորովին օտարոտի են ձեր հետապնդած նպատակին:

—Օտարոտի՜ մի, ըսաւ դատաւորը մաղձոտ ժպիտով մը:

Ռոմէն տեղէն վեր ցատկեց: Աչքերը շողացին զգացած զայրոյթէն:

—Ի՛նչ ըսել կ'ուզէք, գոչեց: Կը պահանջեմ որ բացատրէք:

Գետնայարկի սրահին մէջ կը պարզուէր այդ տեսարանը, որ քանի մը ժամէ ի վեր հարցաքննիչ դատաւորի սենեակի մը վերածուած էր:

Դատական պաշտօնեաներուն հետ հոն իջած էր Ռոմէն, իր կամքով դէմ առ դէմ գալէ յետոյ իր բարեկամին դիակին հետ: Հարցաքննութիւնը նորէն սկսած էր:

Հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ եղած հարցումները ի մասին Ռոմէնի մասնաւոր գործերուն, ի վերջոյ ընդվզեցուցած էին այն անձը, որ բնաւ մաքէն չէր անցըներ թէ անչափ կասկածներու ենթակայ եղած էր:

Սակայն դատաւորին վերջին խօսքերը լուսաւորեցին Ռոմէնի միտքը, մահու պայծառութեամբ մը, և զայրոյթէն դողդոջուն, կրկնեց.

—Կը պահանջեմ որ բացատրութիւն տաք, եթէ երբեք պատուաւոր մարդ էք:

—Ներեցէք, պարո՛ն, դերերը մի՛ փոխէք, ըսաւ դատաւորը պաղարիւնութեամբ, որուն կարմիր դէմքը գունատած էր: Ձեր պատիւը և ոչ թէ իմինս խնդրոյ սակ է, և պէտք է ապացուցանէք պատուաւոր ըլլալնիդ, եթէ կարելի է:

—Իմ պատիւս խնդրո՛յ սակ...

Ռոմէնի դիմագիծերը կծկուեցան: Սկսաւ դողդղալ. քիչ մնաց վար պիտի իյնար: Բայց արիւնը, ուժգնօրէն վտարուած սրտէն, հոն խուժեց նորէն:

Այդ ուղղամիտ մարդը, որուն վրայ նողկալի կասկած մը կը ծանրանար, ամէն ինչ կարմիր տեսաւ չորս դին, և պահ մը ինքզինքը կարող զգաց ոճիր մը գործելու:

—Թշուառակա՜ն, մռնչեց Ռոմէն, իր գրպարտիչին վրայ խոյանալով:

Բայց ընդհանուր դատախազն ու ոստիկանը կանխատեսած էին տարաբախտ Ռոմէնի մոլեգին շարժումը:

Ռոմէնի կռնակէն՝ անշարժութեան դատապարտեցին զանի, մինչ Պ. տը Բարըման մեղմ ոստումով ընկրկեցաւ, շատ դիւրաթեք ըլլալուն համար՝ հակառակ իր գիրութեան:

Ռոմէն պատուհանի մը մօտեցաւ և ժանեակէ վարագոյրը վեր առաւ:

—Ոստիկան-զինուորները վարն են: Կ'ուզէ՞ք որ վեր կանչեմ, հարցուց:

—Աւելորդ է, պատասխանեց Պ. Պօվէյ մեղմութեամբ, որուն կարեկից նայուածքը կը մեղմացնէր աչքերուն պաղ արտայայտութիւնը: Այն սոսկալի անակնկալը, զոր ունեցաւ Պ. տը Սէրիսօլ, կ'արդարացնէ իր յախուռն շարժումը: Ձեր տեղը գացէք, սիրելի բարեկամ, որպէսզի հարցաքննութիւնը շարունակուի այն ուղիէն ուր ձգած էիք: Պարոնը կ'ըմբռնէ թէ մեր պարտականութիւնն է ոճրագործները երեւան հանել, որոնք յաճախ կը ջանան ինքզինքնին պարտկել: Հետեւաբար չենք կրնար դիւրազգածութիւնները նկատի առնել ամէն անոնց զորս կը հարցաքննենք: Կրնայ ըլլալ որ յետոյ ներողութիւն խնդրենք և ցաւ յայտնենք, բայց պէտք է ամէն ուղղութեամբ պրպտումներ կատարենք: Հարցաքննուողին շահը կը պահանջէ որ կատարեալ անկեղծութեամբ պատասխանէ: Պարո՛ն, քանի որ այնքան մեծ փափագ ունիք ձեր բարեկամին մարդասպանը երեւան հանելու, մեր կատարած քննութիւնը դիւրացուցէք, փոխանակ դժուարութեան մատնելու զանի:

Ռոմէն, յուզումէն ուժասպառ եղած, Կիպոյի առաջ քշած թիկնաթոռին մէջ ինկաւ. յետոյ գլուխը վեր առաւ և խռպոտ ձայնով մը ըսաւ.

—Սխալած ըլլալու էք: Կարելի բան չէ որ երկվայրկեան մը իսկ ընդունած ըլլաք այն վայրագ գաղափարը որ իմ մտքէս անցաւ: Տարաբախտ Նարժաքի սպանութիւնը խելայեղ կը դարձնէ զիս: Ի՞նչ կ'ուզէք իմանալ:

—Ի՞նչ ընելու գացած էիք Բարիզ, ըսաւ հարցաքննիչ դատաւորը, հետազօտիչ նայուածք մը ձգելով Ռոմէնի վրայ:

Պ. տը Սէրիսօլ քիչ մը վարանելէ յետոյ պատասխանեց.

—Բանի մը պարտքեր վճարելու համար:

—Ո՞րո՞ւն դրամով:

—Չեմ կրնար այդպիսի հաւատաքննական հարցաքննութեան մը ենթարկուիլ, գոչեց քիմիագէտը, նորէն ընդվզած:

Ընդհանուր դատախազը Ռոմէնի ականջին վար փսփսաց.

—Պարո՛ն, հաւատացէ՛ք որ շատ լաւ կ'ընէք, եթէ պատասխանէք: Ատով տիկին տը Սէրիսօլի սիրտն ալ չպիտի ճմլուի: Այս առտուընէ ի վեր շատ բուռն յուզումներու կ'ենթարկուի:

—Չեմ հասկնար ձեր միտքը, ըսաւ Ռոմէն: Ի՞նչ վիշտ կրնամ խնայել անոր, եթէ խօսիմ:

—Բայց ձեզի համար իսկ լաւ պիտի ըլլայ խօսիլը:

—Պիտի ձերբակալէ՞ք զիս, գոչեց Ռոմէն: Անմտութիւն պիտի ըլլար այդ բանը: Որովհետեւ Նարժաք իմ տանս մէջ սպանուած է, ատկէ կը համարձակիք հետեւցնելու թէ ես...

(Շարունակելի)